

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PC2718

[Total No. of Pages : 6

[6324]-41

T.Y.B.Com. (SODL)

301 : BUSINESS REGULATORY FRAMEWORK

(2019 Pattern) (Annual System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any ten out of twelve from the following.

[10]

- i) The term “WIPO” stands for:-
 - a) World Investment policy organization
 - b) World intellectual property organization
 - c) Wildlife Investigation and Policing organization
- ii) Every year since 1982, _____ has been celebrated as consumer day.
 - a) 15 March
 - b) 16 March
 - c) 18 March
- iii) A person who buys goods/services for a compensation is called a _____ under section 2(7) of the ‘Consumer Protection Act’.
 - a) Trader
 - b) Consumer
 - c) Supplier
- iv) Legal Heir of Deceased _____.
 - a) Successor
 - b) Wife
 - c) Attorney
- v) Property is visible and in _____ form.
 - a) Variable
 - b) Immovable
 - c) Invisible

P.T.O.

- vi) An agreement enforceable by law is a _____.
- a) accepted offer
 - b) approved promise
 - c) contract
- vii) When the negotiable instruments are not accepted or paid, it is considered as a _____ of negotiable instrument.
- a) Honor
 - b) Dishonor
 - c) To cash
- viii) _____ is the right granted to the creator of a work of literature under 'Intellectual Property Rights'
- a) Trademark
 - b) Patent
 - c) Copyright
- ix) The Indian Contract Act, 1872, came into force on _____.
- a) 1st September 1872
 - b) 1st January 1872
 - c) 15th August 1872
- x) Which of the following is not an intellectual property law?
- a) Copyright Act, 1957
 - b) Customs Act, 1962
 - c) Trademark Act, 1999
- xi) _____ is an e-commerce model which focuses on consumers dealing with one another.
- a) Business to Business
 - b) Consumer to Consumer
 - c) Consumer to Business
- xii) The rights of a patentee are
- a) Sell or distribute
 - b) License
 - c) Assign the property to others
 - d) All of the above

Q2) Attempt any five out of seven from the following. **[25]**

- a) Explain Essential Elements of the valid contract.
- b) Difference between Limited Liability Partnership and Partnership Firm.
- c) What are the characteristics of contract?
- d) What are the types of partners?
- e) Write the functions of digital signature.
- f) What is dissolution of partnership?
- g) Explain Characteristics of trademarks.

Q3) Attempt any five out of seven from the following. **[25]**

- a) Write short not State consumer protection council.
- b) Explain the rights of unpaid seller.
- c) What are the legal issues involved in E-Contracts.
- d) Explain 'Sale' and 'Agreement' to sale?
- e) What are the advantages of LLP? (Limited Liability Partnership)
- f) State the meaning and importance of Intellectual Property Rights
- g) Explain powers of Arbitrator.

Q4) Attempt any one out of two from the following. **[10]**

- a) Explain the three-tier consumer's Disputes Redressal Commissions.
- b) Give the definition of 'The Negotiable Instruments' and explain the features of 'The Negotiable Instruments'.

Total No. of Questions : 4]

PC2718

[6324]-41

T.Y.B.Com. (SODL)

301 : BUSINESS REGULATORY FRAMEWORK

(2019 Pattern) (Annual System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास/

/एकूण गुण : 70

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालील प्रश्नातून बारापैकी कोणतेही दहा प्रश्न सोडवा.

[10]

- i) “WIPO” या शब्दाचा अर्थ आहे:-
अ) जागतिक गुंतवणूक धोरण संघटना
ब) जागतिक बौद्धिक संपदा संस्था
क) वन्यजीव अन्वेषण आणि पोलिस संघटना
- ii) 1982 पासून दरवर्षी हा दिवस ग्राहक दिन म्हणून साजरा केला जातो.
अ) 15 मार्च
ब) 16 मार्च
क) 18 मार्च
- iii) जो व्यक्ती नुकसान भरपाईसाठी वस्तू/सेवा खरेदी करते त्याला ‘ग्राहक संरक्षण कायदा’ च्या कलम 2(7) अंतर्गत म्हणतात.
अ) व्यापारी
ब) ग्राहक
क) पुरवठादार
- iv) मृत व्यक्तीचा कायदेशीर वारसदार होय.
अ) उत्तराधिकारी
ब) पत्नी
क) मुखत्यार
- v) मालमत्ता दृश्य व स्वरूपाची असते.
अ) चल
ब) अचल
क) अदृश्य वस्तू

- vi) कायद्याने अंमलबजावणी करता येणारा करार म्हणजे
- अ) स्वीकृत ऑफर
ब) मंजूर वचन
क) करार
- vii) ज्यावेळी एखाद्या चलनक्षम दस्तऐवजाला स्वीकृती मिळत नाही किंवा त्याचे पैसे प्रदान केले जात नाही तेव्हा त्या चलनक्षम दस्तऐवजाचा असे समजले जाते.
- अ) आदर
ब) अनादर
क) वटवणूक
- viii) हा 'बौद्धिक संपदा हक्क' अंतर्गत साहित्याच्या निर्मितीच्या निर्मात्याला दिलेला अधिकार आहे.
- अ) ट्रेडमार्क
ब) पेटंट
क) कॉपीराइट
- ix) भारतीय करार कायदा, 1872, रोजी अंमलात आला.
- अ) 1 सप्टेंबर 1872
ब) 1 जानेवारी 1872
क) 15 ऑगस्ट 1872
- x) खालीलपैकी कोणता बौद्धिक संपदा कायदा नाही?
- अ) कॉपीराइट कायदा, 1957
ब) सीमाशुल्क कायदा, 1962
क) ट्रेडमार्क कायदा, 1999 कायदा
- xi) हे ई-कॉमर्स मॉडेल आहे जे एकमेकांशी व्यवहार करणाऱ्या ग्राहकांवर लक्ष केंद्रित करते.
- अ) व्यवसाय ते व्यवसाय
ब) ग्राहक ते ग्राहक
क) ग्राहक ते व्यवसाय
- xii) पेटंटधारकाचे हक्क आहेत
- अ) विक्री किंवा वितरण
ब) परवाना
क) मालमत्ता इतरांना द्या
ड) वरील सर्व

प्र.2) खालील सातपैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[25]

- अ) वैध कराराचे आवश्यक घटक स्पष्ट करा.
- ब) मर्यादित दायित्व भागीदारी आणि भागीदारी फर्म मधील फरक.
- क) कराराची वैशिष्ट्ये काय आहेत?
- ड) भागीदारांचे प्रकार कोणते आहेत?
- इ) डिजिटल स्वाक्षरीची कार्ये लिहा.
- फ) भागीदारीचे विसर्जन म्हणजे काय?
- य) ट्रेडमार्कची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

प्र.3) खालील सातपैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[25]

- अ) राज्य ग्राहक संरक्षण परिषद थोडक्यात टीप लिहा.
- ब) आदत विक्रेत्याचे अधिकार स्पष्ट करा.
- क) ई-काँट्रॅक्टमध्ये काय कायदेशीर समस्या आहेत?
- ड) मालविक्री आणि मालविक्री करार स्पष्ट करा.
- इ) LLP (मर्यादित दायित्व भागीदारी) चे फायदे काय आहेत?
- फ) बौद्धिक संपदा हक्कांचा अर्थ आणि महत्त्व सांगा.
- य) लवादाचे अधिकार स्पष्ट करा.

प्र.4) खालील दोन पैकी कोणतेही एक प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) ग्राहक विवाद निवारण आयोगाची त्रिस्तरीय यंत्रणा स्पष्ट करा.
- ब) चलनक्षम दस्तऐवजाची व्याख्या सांगून चलनक्षम दस्तऐवजाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PC2719

[6324]-42

[Total No. of Pages : 4

T.Y.B.Com. (SODL)

302 : ADVANCED ACCOUNTING

(2019 Pattern) (Annual System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.
- 3) Use of calculator is allowed.

Q1) A) Multiple choice questions. (Any five)

[5]

- a) AS 3 stand for _____
 - i) Fund flow statement
 - ii) Cash flow statement
 - iii) Lease accounting
 - iv) Accounting for government grant
- b) _____ Reconstruction refers to the reduction of capital to cancel any paid up capital.
 - i) External
 - ii) Internal
 - iii) Amalgamation
 - iv) Absorption
- c) Banking companies in India are governed by _____
 - i) As per act 1932
 - ii) Income tax act 1961
 - iii) As per act 1972
 - iv) Banking regulation act 1949
- d) Interest paid and payable comes to the _____ Side of Profit and Loss Account.
 - i) Expenditure
 - ii) Receipt
 - iii) Interest
 - iv) Income

P.T.O.

- e) Branch which does not maintain its own set of books is known as _____
- i) Dependent Branch ii) Independence Branch
- iii) Foreign Branch iv) Local Branch
- f) Which of the following ratio measuring the short-term solvency _____
- i) Solvency ratio ii) Liquidity ratio
- iii) Activity ratio iv) Profitability ratio
- B) State whether the following statement is True or False (Any five) [5]
- a) AS 12 stands for Accounting for Government Grants.
- b) A company must passed special resolution for capital reduction.
- c) Company want to liquidation after internal reconstruction.
- d) Banking company transfer 20% profit to Statutory Reserve.
- e) Investment held to buy or sale is known as current investment.
- f) Sales return will not appear directly in the branch. account under the Debtors system.

Q2) Attempt any five out of seven from the following. [25]

- a) What are the objectives of the accounting standards board?
- b) State the types of Capital Restructuring.
- c) Write a short note on 'Capital Adequacy Ratio'.
- d) Explain the term 'Cum-Interest' and 'Ex- interest'.
- e) State the fundamental objective of 'Forensic Accounting'.
- f) State the objective of 'Ratio Analysis'.

- g) From the following figures, calculate the creditors' Turnover Ratio and the average of accounts payable:

Particulars	₹
Credit purchase during 2018	1,00,000
Creditors on 1 st Jan. 2018	20,000
Creditors on 31 st Dec.2018	10,000
Bills payable on 1 st Jan. 2018	4,000
Bills payable on 31 st Dec. 2018	6,000

Q3) Attempt any five out of seven from the following.

[25]

- Write a short note on-AS 19: leases.
- Difference between Internal Reconstruction and External Reconstruction.
- Write a short note on Contingent liabilities.
- What are the types of consumer Co-Operative Societies?
- Write a short note on accounting for Corporate Social Responsibility.
- Define the term Branch. State the features of Dependent Branch.
- The following are the ledger branches extracted from books of banking company as on 31 March 2021:

Advances ₹15, 00,000

Bad debts ₹10,000

The profit before charging Bad Debts was ₹40,000

Create provision for Bad debts for ₹15,000 and Provision for Taxation at 60% of net profit.

Show how the above items will appear in the Banking Company Profit and Loss Account and the Balance Sheet.

Q4) Attempt any one out of two from the following.

[10]

- a) Explain the meaning, objectives and assumptions of the IFRS.
- b) M/s Shreya Traders, has a branch at Nanded. The Head Office invoices goods to branch at cost plus 33.33%. The branch transfer all cash received to Head Office daily. All branch expenses are paid by Head Office.

From the following details for the year 2021-22 prepare Nanded Branch Account, Branch Debtors Account & Branch Petty Cash Account as it would appear in Head Office book:

Particulars	Amount Rs.
Branch Stock on 1-4-2021 (at Invoice Price)	1,20,000
Branch Debtors on 1-4-2021	30,000
Branch Petty Cash on 1-4-2021	4,000
Goods sent to Branch (at Invoice Price)	4,20,000
Goods return to head office (at Invoice Price)	36,000
Cash Sales	66,000
Discount Allowed to branch debtors	9,000
Bad debts written off	6,000
Goods return from debtors	3,000
Cash received from debtors	2,40,000
Credit Sales	3,00,000
Cheque received from head office for expenses:	
Salaries	24,000
Rent & Taxes	8,000
Advertising	10,000
Petty Cash	6,000
Actual petty expenses incurred by the branch	7,000
Branch Stock on 31-3-2022 (at Invoice Price)	1,32,000

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PC2720

[Total No. of Pages : 4

[6324]-43

T.Y. B.Com. (SODL)

COMMERCE

**303 : Indian & Global Economic Development
(2019 Pattern) (Annual System)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any ten questions.

[10]

- a) Planning Commission of India was established by which among the following _____
(Act of Parliament, Presidential Order, Presidential Ordinance, Cabinet Resolution)
- b) Economic Survey is published by _____
(Ministry of finance, Planning commission, Govt. of India, Indian statistical institute)
- c) Which of the following will not come under the proposed GST in India
(Agricultural products, Handicrafts, Gems and Jewelleries, Petroleum products)
- d) Mixed Economy means an economy where _____
(Both agriculture and industry are equally promoted by the state,
There is co-existence of public sector along with private sector,
There is importance of small scale industries along with heavy industries,
Economy is controlled by military as well as civilian rulers)
- e) India's unemployment is estimated by _____
(Finance Ministry, RBI, NSSO, ISO)
- f) How much is One US Dollar to Indian rupee _____.
(77, 79, 83, 90)
- g) Who is the SAARC union member?
(Nepal, China, Russia, America)
- h) Government has merged Annapurna Scheme with _____
(National Old Age Pension Scheme, Ujjwala, IRDP, None of these)

P.T.O.

- i) In Global Hunger Index 2023 (GHI) India has been ranked at:
(96th place among 119 developing countries, 111th place among 125 developing countries, 115th place among 116 developing countries, 109th place among 117 developing countries)
- j) ICICI Headquarters _____
(Mumbai, Chennai, Pune, Delhi)
- k) The first industrial policy was announced by the government of India in _____ year
(1947, 1948, 1946, 1949)
- l) The world bank was established in the year _____
(1945, 1944, 1947, 1943)

Q2) Attempt any five questions: [25]

- a) State the importance of Industrialization in Indian Economy.
- b) State the role of foreign capital in Indian Economy.
- c) Explain the objectives of World Bank.
- d) Explain the difference between developed and developing countries.
- e) State the Functions BRICS.
- f) State the problems of small industries developments in India.
- g) State the functions of International Monetary Fund.

Q3) Attempt any five questions: [25]

- a) State the significance of agricultural sector.
- b) State the role of infrastructure in economic development of India.
- c) Explain the concept of balance of payment.
- d) State the role of Human Resources in Economic Development.
- e) State the Types of Foreign Capital.
- f) State the Functions SAARC.
- g) State the causes of low productivity of Indian agriculture.

Q4) Attempt any one question: [10]

- a) State the characteristics of Indian Economy.
- b) Explain the Causes of Unfavorable Balance of Payment.

Total No. of Questions : 4]

PC2720

[6324]-43

T.Y. B.Com. (SODL)

COMMERCE

303 : Indian & Global Economic Development

(2019 Pattern) (Annual System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास/

[एकूण गुण : 70]

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) कोणतेही दहा प्रश्न सोडवा :

[10]

- अ) खालीलपैकी कोणत्या माध्यमाने भारताच्या नियोजन आयोगाची स्थापना करण्यात येते?
(संसदेचा कायदा, राष्ट्रपतींचा आदेश, राष्ट्रपतींचा अध्यादेश, मंत्रिमंडळाचा ठराव)
- ब) आर्थिक सर्वेक्षण प्रकाशित करते.
(वित्त मंत्रालय, नियोजन आयोग, भारत सरकार, भारतीय सांख्यिकी संस्था)
- क) खालीलपैकी भारतात प्रस्तावित GST अंतर्गत येणार नाहीत?
(कृषी उत्पादने, हस्तकला, रत्ने आणि ज्वेलरी, पेट्रोलियम उत्पादने)
- ड) मिश्र अर्थव्यवस्था म्हणजे अशी अर्थव्यवस्था.
(शेती आणि उद्योग या दोन्ही क्षेत्रांना राज्याने सारखेच चालना दिली आहे, खाजगी क्षेत्रासह सार्वजनिक क्षेत्राचे सहअस्तित्व आहे, जड उद्योगांसह लघु उद्योगांचे महत्व आहे, अर्थव्यवस्था लष्करी तसेच नागरी राज्यकर्त्यांचे नियंत्रण आहे)
- इ) भारतातील बेरोजगारी जाहीर करते
(अर्थ मंत्रालय, RBI, NSSO, ISO)
- फ) एक डॉलर बरोबर भारतीय रूपया
(77, 79, 83, 90)
- य) सार्क युनियन सदस्य कोण आहेत?
(नेपाळ, चीन, रशिया, अमेरिका)
- र) सरकारने अन्नपूर्णा योजना विलीन केली आहे.
(राष्ट्रीय वृद्धापकाळ निवृत्तीवेतन योजना, उज्जवला, आयआरडीपी, यापैकी नाही)

- ल) ग्लोबल हंगर इंडेक्स 2023 (GHI) मध्ये भारताला स्थान देण्यात आले आहे.
(119 विकसनशील देशांमध्ये 96 वे स्थान, 125 विकसनशील देशांमध्ये 111 वे स्थान, 116 विकसनशील देशांमध्ये 115 वे स्थान, 117 विकसनशील देशांमध्ये 109 वे स्थान)
- व) ICICI मुख्यालय येथे आहे.
(मुंबई, चेन्नई, पुणे, दिल्ली)
- त) भारत सरकारने पहिले औद्योगिक धोरण साली जाहीर केले.
(1947, 1948, 1946, 1949)
- थ) जागतिक बँकेची स्थापना वर्षात झाली.
(1945, 1944, 1947, 1943)

प्र.2) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा :

[25]

- अ) भारतीय अर्थव्यवस्थेतील औद्योगिकीकरणाचे महत्त्व सांगा.
- ब) भारतीय अर्थव्यवस्थेत परकीय भांडवलाची भूमिका सांगा.
- क) जागतिक बँकेची उद्दिष्टे स्पष्ट करा.
- ड) विकसित आणि विकसनशील देशांमधील फरक स्पष्ट करा.
- इ) ब्रिक्सची कार्ये सांगा.
- फ) भारतातील लघु उद्योग विकासाच्या समस्या सांगा.
- य) आंतरराष्ट्रीय नाणेनिधीची कार्ये सांगा.

प्र.3) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा :

[25]

- अ) कृषी क्षेत्राचे महत्त्व सांगा.
- ब) भारताच्या आर्थिक विकासात पायाभूत सुविधांची भूमिका सांगा.
- क) व्यवहारतोल संकल्पना स्पष्ट करा.
- ड) आर्थिक विकासात मानवी संसाधनांची भूमिका सांगा.
- इ) विदेशी भांडवलाचे प्रकार सांगा.
- फ) सार्कची कार्ये सांगा.
- य) भारतीय शेतीच्या कमी उत्पादकतेची कारणे सांगा.

प्र.4) कोणताही एक प्रश्न सोडवा :

[10]

- अ) भारतीय अर्थव्यवस्थेची वैशिष्ट्ये सांगा.
- ब) व्यवहारतोल असमतोलाची कारणे स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PC-2721

[Total No. of Pages : 6

[6324]-44

T.Y.B.Com (SODL)

304 : AUDITING & TAXATION

(2019 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) All question are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.
- 3) Use of Calculator is allowed.

Q1) A) Fill in the blanks (Any Five)

[5]

- i) Auditing begins where _____ ends.
 - a) Selling
 - b) Accounting
 - c) Production
 - d) Year
- ii) _____ objective of an audit is to detect fraud and errors.
 - a) Primary
 - b) Secondary
 - c) Third party
 - d) Internal
- iii) The first auditor of the company is appointed by the _____.
 - a) CAG
 - b) Central Government
 - c) Board of Directors
 - d) Management
- iv) Income tax is a tax on _____.
 - a) Income
 - b) Capital
 - c) Turnover
 - d) Expenditure
- v) PAN means _____.
 - a) Partial Account Number
 - b) Saving Account Number
 - c) Permanent Account Number
 - d) Parent Account Number
- vi) Voucher relates to _____.
 - a) Cash receipt
 - b) Credit transactions
 - c) Cash payment
 - d) All of the above
- vii) The term HUF stands for _____.
 - a) Hindu Unified Family
 - b) Human Undivided Family
 - c) Hindu Undivided Family
 - d) Human Uniform Family

P.T.O.

- B) True or False Statements (Any Five) [5]
- a) Audit certificate is similar to audit report.
 - b) Forensic Audit is associated with the investigation of accounting frauds or financial manipulation.
 - c) Goodwill is the example of fictitious asset.
 - d) House Rent Allowance is fully taxable.
 - e) Previous year can be more or less than 12 months.
 - f) TDS means tax deducted at source.
 - g) Auditor does not require to follow the Generally Accepted Audit Procedure.

Q2) Attempt any Five from the following [25]

- a) Types of Errors
- b) Rights of Auditor
- c) Previous Year & Assessment Year.
- d) Internal Audit
- e) Audit Certificate
- f) Agricultural Income
- g) Short Term & Long-Term Capital Gain

Q3) Attempt any Five from the following [25]

- a) Explain the Duties of a company Auditor
- b) Write short note on Vouching.
- c) What is mean by Internal Control System?
- d) What is an Audit Program? Write the Advantages of Audit Program.
- e) State Perquisites under Income from Salary.
- f) How to calculate Annual Value of let out House Property?
- g) Explain Deduction u/s 80D.

Q4) Attempt any One from the following.

[10]

- a) Define Audit. Explain various types of Audit.
- b) Mr. Ramkumar is a working in Bajaj Ltd Company. His salary details are as follows for the Assessment year 2024-25
 - i) Basic Salary 40000 pm
 - ii) DA 1000pm
 - iii) Commission 500 pm
 - iv) Bonus 10000 pa
 - v) Education Allowance 400pm (One son studying in a school)
 - vi) Gift from employer in cash 5000
 - vii) Professional Tax paid 2500

Compute the taxable income from salary.

[6324]-44
T.Y.B.Com (SODL)
304 : AUDITING & TAXATION
(2019 Pattern)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवतात.

-
- प्रश्न 1) अ) रिक्त जागा भरा (कोणतेही पाच) [5]
- i) अंकेक्षण सुरू होते जेथे समाप्त होते.
अ) विक्री ब) लेखा
क) उत्पादन ड) वर्ष
- ii) फसवणूक आणि चुका शोधणे हे अंकेक्षनाचे उद्दिष्ट आहे.
अ) प्राथमिक ब) माध्यमिक
क) तृतीय पक्ष ड) अंतर्गत
- iii) कंपनीचा पहिला लेखापरीक्षकाची नियुक्ती करतो.
अ) CAG ब) केंद्र सरकार
क) संचालक मंडळ ड) व्यवस्थापन
- iv) आयकर हा वरील कर आहे.
अ) उत्पन्न ब) भांडवल
क) विक्री ड) खर्च
- v) पॅन म्हणजे
अ) आंशिक खाते क्रमांक ब) बचत खाते क्रमांक
क) कायम खाते क्रमांक ड) पालक खाते क्रमांक
- vi) प्रमाणन शी संबंधित आहे.
अ) रोख पावती ब) उधार व्यवहार
क) रोख खर्च ड) वरील सर्व
- vii) HUF या शब्दाचा अर्थ आहे.
अ) हिंदू विभक्त कुटुंब ब) मानवी अविभक्त कुटुंब
क) हिंदू अविभक्त कुटुंब ड) मानवी एकसमान कुटुंब

- ब) सत्य किंवा असत्य विधाने ओळखा (कोणतेही पाच) [5]
- i) अंकेक्षण प्रमाणपत्र हे अंकेक्षण अहवालासारखेच असते.
 - ii) फॉरेन्सिक अंकेक्षण हे अकाउंटिंगच्या फसवणूक किंवा आर्थिक हेराफेरी तपासाशी संबंधित आहे.
 - iii) नावलौकिक काल्पनिक मालमत्तेचे उदाहरण आहे.
 - iv) घरभाडे भत्ता पूर्णपणे करपात्र आहे.
 - v) मागील वर्ष 12 महिन्यांपेक्षा जास्त किंवा कमी असू शकते.
 - vi) TDS म्हणजे स्रोतावर कर कपात होय.
 - vii) लेखापरीक्षकास सामान्यतः स्वीकृत लेखापरीक्षण कार्यपद्धतीचे पालन करण्याची आवश्यकता नाही.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणतेही पाच प्रश्न लिहा. [25]

- अ) चूकांचे प्रकार लिहा
- ब) लेखापरीक्षकाचे अधिकार
- क) मागील वर्ष आणि मूल्यांकन वर्ष
- ड) अंतर्गत लेखापरीक्षण
- इ) अंकेक्षण प्रमाणपत्र
- फ) कृषी उत्पन्न
- य) अल्पकालीन आणि दीर्घकालीन भांडवली नफा

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणतेही पाच प्रश्न लिहा. [25]

- अ) कंपनी अंकेक्षकाची कर्तव्ये स्पष्ट करा.
- ब) प्रमाणन टीप लिहा.
- क) अंतर्गत नियंत्रण प्रणाली म्हणजे काय?
- ड) अंकेक्षण कार्यक्रम म्हणजे काय? अंकेक्षण कार्यक्रमाचे फायदे लिहा.
- इ) पगारातून मिळणाऱ्या उत्पन्नाअंतर्गत सेवा सवलती लिहा.
- फ) घराच्या मालमत्तेचे वार्षिक मूल्य कसे काढायचे?
- य) 80D अंतर्गत वजावट स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) अंकेक्षण म्हणजे काय? अंकेक्षणचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.
- ब) श्री रामकुमार हे बजाज लिमिटेड कंपनीत कार्यरत आहेत. आर्थिक वर्ष 2024-25 च्या मूल्यांकन वर्षासाठी त्याचे वेतनाचा तपशील खालीलप्रमाणे आहेत.
- i) मूळ वेतन रु 40000 प्रतिमाह
 - ii) महागाई भत्ता रु 1000 प्रतिमाह
 - iii) कमिशन रु 500 प्रतिमाह
 - iv) बोनस रु 10000 वार्षिक
 - v) शिक्षण भत्ता 400 प्रतिमाह (एक मुलगा शाळेत शिकत आहे)
 - vi) मालकाकडून रोख भेट रुपये 5000
 - vii) व्यावसायिक कर 2500 भरला
- पगारातून करपात्र उत्पन्नाची गणना करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PC2722

[Total No. of Pages : 6

[6324]-45

T.Y.B.Com. (SODL)

305 (A) : BUSINESS ADMINISTRATION - II
(2019 Pattern) (Annual System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Multiple Choice questions. (Attempt 10 out of 12)

[10]

- a) Purpose, Objectives, Responsibilities of the work are _____
 - i) Job description
 - ii) Job specification
 - iii) Job evaluation
 - iv) Job control
- b) LMS stands for _____
 - i) Learning Management System
 - ii) E - Learning System
 - iii) Local Learning System
 - iv) HIRS
- c) Retired employees are a _____ source of recruitment.
 - i) External
 - ii) Institutional
 - iii) Governmental
 - iv) Internal
- d) Hiring the right person at the right job means _____
 - i) Recruitment
 - ii) Selection
 - iii) Interview
 - iv) Training
- e) The first step in career development is _____
 - i) Self - evaluation
 - ii) Recruitment
 - iii) Development
 - iv) Stability
- f) Graph Scale Rating also called as _____
 - i) Likert scale method
 - ii) BARS method
 - iii) Critical incidence method
 - iv) Forced choice method

P.T.O.

- g) The concept of Management by Objectives (MBO) came into _____
- i) 1952 ii) 1954
- iii) 1957 iv) 1960
- h) Exchange of money for goods or services is called _____
- i) Sales ii) Marketing
- iii) Advertising iv) Promotion
- i) Proposed of marketing mix concept _____
- i) Peter Drucker ii) Philip Kotler
- iii) Jerome McCarthy iv) Neil Borden
- j) The promotion of a product or service to a market segment is called _____
- i) Group marketing ii) Target marketing
- iii) Segment marketing iv) Concentrated marketing
- k) Included in the product life cycle
- i) Availability of natural resources
- ii) Processing of raw materials
- iii) Manufacturing of products
- iv) All of the above
- l) Promotion of environmentally safe products and services is _____
- i) Marketing ii) Social marketing
- iii) Personal marketing iv) Green marketing

Q2) Answer the following questions (Any 5 out of 7).

[25]

- a) Briefly explain the importance of Human Resource.
- b) State the components of recruitment process.
- c) Explain the objectives of the training.
- d) State the benefits of career counselling.
- e) Explain the function of Marketing.
- f) Explain the factors affecting marketing mix.
- g) Explain the importance of advertisement.

Q3) Answer the following questions. (Any 5 out of 7)

[25]

- a) Explain the stages of human resource planning.
- b) Explain the importance of job analysis.
- c) State the types of interview.
- d) Explain the benefits of Performance Appraisal.
- e) Explain the types of market.
- f) Explain the advantages of Mass marketing.
- g) Explain the types of Branding.

Q4) Answer the following questions. (Any 1 out of 2).

[10]

- a) Explain in detail the types of Performance Appraisal.
- b) Explain the methods and steps of Market Segmentation.

Total No. of Questions : 4]

PC2722

[6324]-45

T.Y.B.Com. (SODL)

305 (A) : BUSINESS ADMINISTRATION - II

(2019 Pattern) (Annual System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) बहुपर्यायी प्रश्न. (12 पैकी कोणतेही 10)

[10]

- अ) कार्याचा हेतू, उद्दिष्टे, जबाबदाऱ्या म्हणजे होय.
i) कार्य विवरण	ii) कार्य तपशील
iii) कार्य मूल्यांकन	iv) कार्य नियंत्रण
- ब) एल.एम.एस. म्हणजे
i) लर्निंग मॅनेजमेंट सिस्टीम	ii) ई - लर्निंग सिस्टीम
iii) लोकल लर्निंग सिस्टीम	iv) एच.आय.आर.एस
- क) निवृत्त कर्मचारी हा भरतीचा स्रोत आहे.
i) बहिर्गत	ii) संस्था
iii) सरकारी	iv) अंतर्गत
- ड) योग्य कर्मचारी योग्य ठिकाणी नेमणे म्हणजे होय.
i) भरती	ii) निवड
iii) मुलाखत	iv) प्रशिक्षण
- इ) कारकीर्द विकासाची पहिली पायरी असते.
i) स्व:मूल्यांकन	ii) नियुक्ती
iii) विकास	iv) स्थिरता
- फ) आलेख मूल्यमापन पद्धतीलाच म्हटले जाते.
i) लिक्वेट स्केल पद्धत	ii) BARS पद्धत
iii) गंभीर घटना पद्धत	iv) सक्ती निवड पद्धत

प्र.3) खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या. (7 पैकी 5)

[25]

- अ) मानवी संसाधन नियोजनाचे टप्पे स्पष्ट करा.
- ब) कार्य विश्लेषणाचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- क) मुलाखतीचे प्रकार सांगा.
- ड) कार्यक्षमता मूल्यांकनाचे फायदे सांगा.
- इ) बाजाराचे प्रकार सांगा.
- फ) समूह विपणनाचे फायदे स्पष्ट करा.
- य) चिन्हांकनाचे प्रकार स्पष्ट करा.

प्र.4) खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या. (2 पैकी 1)

[10]

- अ) कार्यक्षमता मूल्यांकनाचे प्रकार सविस्तर स्पष्ट करा.
- ब) बाजार विभाजनाच्या पद्धती व पायऱ्या स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PC2723

[Total No. of Pages : 6

[6324]-46

T.Y.B.Com. (SODL)

305 B : BANKING AND FINANCE - II

(2019 Pattern) (Annual System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any ten out of twelve from the following. **[10×1=10]**

- i) Bonds do not include the following elements.
 - a) Mutual fund
 - b) Security Receipts
 - c) Commercial letters
 - d) Derivative Instruments
- ii) _____ Means a market in which long term debt and long term instruments are traded.
 - a) Coin market
 - b) Capital Market
 - c) Foreign market
 - d) Financial services
- iii) It means a market where short - term and day - to - day transactions take place.
 - a) Capital market
 - b) Coin market
 - c) Foreign market
 - d) Financial service
- iv) Reserve Bank of India started repo system on _____.
 - a) 10 December 1992
 - b) 20 December 1992
 - c) 10 December 1993
 - d) 10 December 1996
- v) A system that converts one national currency into another national currency is _____.
 - a) Foreign exchange market
 - b) Capital market
 - c) Coin market
 - d) Bond market

P.T.O.

- 2

Q2) Attempt any five out of seven from the following. **[5×5=25]**

- a) Explain the Meaning and Definition of Indian Financial System.
- b) Explain objectives of Indian money market.
- c) Explain the function of Indian capital market.
- d) Explain the function of foreign exchange market.
- e) Write the short note on Bombay Stock Exchange (BSE)
- f) Explain the types of stock trading.
- g) Explain the difference between bank and NBFIs.

Q3) Attempt any five out of seven from the following. **[5×5=25]**

- a) Discuss the SEBI.
- b) Explain the objectives of IRDA.
- c) Explain the mutual fund.
- d) Explain the types of order.
- e) Explain the merchant banking.
- f) Explain the objectives of foreign exchange market.
- g) Explain the function of Indian money market.

Q4) Attempt any one out of two from the following. **[1×10=10]**

- a) Meaning and Definition of Indian Capital Market. Explain the Objective of Indian Capital Market?
- b) Explain the Small Capital, Medium capital and Large capital Companies.

Total No. of Questions : 4]

PC2723

[6324]-46

T.Y.B.Com. (SODL)

305 B : BANKING AND FINANCE - II

(2019 Pattern) (Annual System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालीलपैकी कोणतेही 10 प्रश्न सोडवा.

[10×1=10]

- i) रोख्यांमध्ये पुढील घटकांचा समावेश होत नाही.
अ) म्युच्युअल फंड	ब) सुरक्षा पावत्या
क) व्यापारी पत्रे	ड) व्युत्पन्न साधने
- ii) म्हणजे असा बाजार की, ज्या बाजारात दीर्घ मुदतीच्या कर्जाची आणि दीर्घ मुदतीच्या साधनांची देवाण - घेवाण केली जाते.
अ) नाणे बाजार	ब) भांडवल बाजार
क) परकीय बाजार	ड) वित्तीय सेवा
- iii) म्हणजे असा बाजार होय की, जेथे अल्पकालीन आणि दैनंदिन व्यवहार होतात.
अ) भांडवल बाजार	ब) नाणे बाजार
क) परकीय बाजार	ड) वित्तीय सेवा
- iv) भारतीय रिझर्व्ह बँकेने रोजी रेपो पद्धती सुरु केली.
अ) 10 डिसेंबर 1992	ब) 20 डिसेंबर 1992
क) 10 डिसेंबर 1993	ड) 10 डिसेंबर 1996
- v) एका राष्ट्रीय चलनाचे दुसऱ्या राष्ट्रीय चलनात रूपांतर करणारी प्रणाली म्हणजे होय.
अ) परकीय चलन बाजार	ब) भांडवल बाजार
क) नाणे बाजार	ड) रोखे बाजार

- 5

प्र.2) खालीलपैकी कोणतेही 5 प्रश्न सोडवा.

[5×5=25]

- अ) भारतीय वित्तीय व्यवस्थेचा अर्थ आणि व्याख्या स्पष्ट करा.
- ब) भारतीय मुद्रा बाजाराची उद्दिष्टे स्पष्ट करा.
- क) भारतीय भांडवली बाजाराचे कार्य स्पष्ट करा.
- ड) परकीय चलन बाजाराचे कार्य स्पष्ट करा.
- इ) मुंबई रोखे बाजार यावर (BSE) टिप लिहा.
- फ) स्टॉक ट्रेडिंगचे प्रकार स्पष्ट करा.
- य) बँक आणि NBFI मधील फरक स्पष्ट करा.

प्र.3) खालीलपैकी कोणतेही 5 प्रश्न सोडवा.

[5×5=25]

- अ) सेबी (SEBI) यावर चर्चा करा.
- ब) IRDA ची उद्दिष्टे स्पष्ट करा.
- क) म्युच्युअल फंड (Mutual Fund) स्पष्ट करा.
- ड) ऑर्डरचे प्रकार स्पष्ट करा.
- इ) मर्चंट बँकिंग स्पष्ट करा.
- फ) परकीय चलन बाजाराची उद्दिष्टे स्पष्ट करा.
- य) भारतीय मुद्रा बाजाराचे कार्य स्पष्ट करा.

प्र.4) खालीलपैकी कोणताही 1 प्रश्न सोडवा.

[1×10=10]

- अ) भारतीय भांडवली बाजाराचा अर्थ आणि व्याख्या सांगा. भारतीय भांडवली बाजाराचे उद्दिष्ट स्पष्ट करा?
- ब) लघु भांडवल, मध्यम भांडवल आणि मोठे भांडवल कंपनी स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PC2724

[Total No. of Pages : 6

[6324]-47

T.Y.B.Com. (SODL)

305C : BUSINESS LAW & PRACTICES - II
(2019 Pattern) (Annual System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Fill in the blank with the most appropriate alternative (any 10) **[10]**

- a) The _____ was one of the earliest forms of labour regulation during the British colonial period in India.
 - i) Trade Unions Act
 - ii) Factories Act
 - iii) Mines Act
 - iv) Industrial Disputes Act
- b) The Labour Policy of India aims to promote _____.
 - i) Corporate profits
 - ii) Worker welfare and industrial harmony
 - iii) Foreign direct investment
 - iv) Agricultural productivity
- c) Labour laws in India are generally classified into _____ categories.
 - i) Two
 - ii) Three
 - iii) Four
 - iv) Five
- d) A practice where an employer dismisses an employee for union activity is termed as _____.
 - i) Justified dismissal
 - ii) Unfair labour practice
 - iii) Standard procedure
 - iv) Legal action
- e) The term “unorganized sector” primarily refers to _____.
 - i) Multinational companies
 - ii) Informal, unregistered employment sectors
 - iii) Government employment
 - iv) Large-scale industries

P.T.O.

- f) The Ministry responsible for labour laws and employment in India is the _____.
- Ministry of Home Affairs
 - Ministry of Corporate Affairs
 - Ministry of Labour & Employment
 - Ministry of Finance
- g) The Factories Act, 1948, ensures provisions regarding _____.
- Employment contracts
 - Workers' health and safety
 - Income tax
 - Employee promotions
- h) The authority responsible for the licensing and registration of factories is the _____.
- Labour Court
 - Chief Inspector of Factories
 - Environmental Protection Agency
 - Trade Union Registrar
- i) The Employees State Insurance Act, 1948, provides benefits for _____.
- Industrial growth
 - Workers' health, maternity, and accidents
 - Infrastructure development
 - Corporate governance
- j) The Employees Provident Funds and Miscellaneous Provisions Act, 1952, primarily deals with _____.
- Employee performance
 - Retirement and pension funds
 - Health insurance schemes
 - Educational loans
- k) The development of company law in India began with the enactment of the _____.
- Companies Act, 1956
 - Partnership Act, 1932
 - Sale of Goods Act 1930
 - Indian Contract Act, 1872
- l) The Cadbury Committee Report is a significant document in the field of _____.
- Labour law
 - Corporate governance
 - Environmental law
 - Taxation law

Q2) Answer the following questions (Any 5 questions, 5 marks each) [25]

- a) Describe the history and evolution of labour laws in India.
- b) What are the main objectives of the Labour Policy of India?
- c) Explain the classification of labour laws in India and provide an overview of each category.
- d) Define unfair labour practices and provide examples of such practices.
- e) Discuss the challenges faced in implementing labour laws in the unorganized sector.
- f) Explain the roles and responsibilities of the Chief Labour Commissioner in India.
- g) Discuss the key provisions regarding workers' health and safety under the Factories Act, 1948.

Q3) Short notes (Any 5 questions, 5 marks each) [25]

- a) Licensing and registration of factories under the Factories Act, 1948.
- b) Roles and duties of inspecting staff under the Factories Act, 1948.
- c) Benefits provided under the Employees State Insurance Act, 1948.
- d) Contributions and recovery of contributions under the Employees State Insurance Act, 1948.
- e) Employees' Pension Scheme under the Employees Provident Funds and Miscellaneous Provisions Act, 1952.
- f) Major amendments in company law in India since its inception.
- g) Prevention of oppression and mismanagement under company law.

Q4) Answer the following questions (any 1 question) [10]

- a) Discuss the objectives, scope, and constitutional validity of the Employees Provident Funds and Miscellaneous Provisions Act, 1952.

OR

- b) Explain the concept of corporate governance, including the principles of morality and business ethics, as highlighted in the Cadbury Committee Report.

Total No. of Questions : 4]

PC2724

[6324]-47

T.Y.B.Com. (SODL)

305C : BUSINESS LAW & PRACTICES - II

(2019 Pattern) (Annual System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडवणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) रिक्त जागा योग्य पर्यायाने भरा. (कोणतेही 10 प्रश्न, प्रत्येक प्रश्नासाठी 1 गुण)

[10]

- अ) हा ब्रिटिश औपनिवेशिक काळातील भारतातील श्रम नियमनाचा सर्वात प्रारंभिक प्रकारांपैकी एक होता.
- i) ट्रेड युनियन्स कायदा ii) कारखाने कायदा
iii) खाणी कायदा iv) औद्योगिक विवाद कायदा
- ब) भारताची श्रम धोरण प्रोत्साहन देण्याचे उद्दिष्ट आहे.
- i) कॉर्पोरेट नफा ii) कामगार कल्याण आणि औद्योगिक सलोखा
iii) थेट परदेशी गुंतवणूक iv) कृषी उत्पादकता
- क) भारतातील श्रम कायदे सामान्यतः वर्गात वर्गीकृत केले जातात.
- i) दोन ii) तीन
iii) चार iv) पाच
- ड) जेथे नियोक्ता संघटना क्रियाकलापासाठी कर्मचार्याला काढून टाकतो त्याला म्हटले जाते.
- i) योग्य काढून टाकणे
ii) अन्यायकारक श्रम पद्धती
iii) मानक प्रक्रिया
iv) कायदेशीर कारवाई
- इ) “असंघटित क्षेत्र” हा शब्द मुख्यत्वे संदर्भित करतो.
- i) बहुराष्ट्रीय कंपन्या
ii) अनौपचारिक, नोंदणीकृत नसलेले रोजगार क्षेत्र
iii) सरकारी रोजगार
iv) मोठ्या प्रमाणातील उद्योग

- फ) भारतातील श्रम कायदे आणि रोजगारासाठी जबाबदार मंत्रालय आहे.
- गृह मंत्रालय
 - कॉर्पोरेट व्यवहार मंत्रालय
 - श्रम आणि रोजगार मंत्रालय
 - अर्थ मंत्रालय
- य) कारखाने कायदा, 1948 संबंधित तरतुदी सुनिश्चित करतो.
- रोजगार करार
 - कामगारांचे आरोग्य आणि सुरक्षा
 - उत्पन्न कर
 - कर्मचारी पदोन्नती
- र) कारखान्यांच्या परवाना आणि नोंदणीसाठी जबाबदार प्राधिकरण आहे.
- श्रम न्यायालय
 - मुख्य निरीक्षक कारखाने
 - पर्यावरण संरक्षण एजन्सी
 - ट्रेड युनियन रजिस्ट्रार
- ल) कर्मचारी राज्य विमा कायदा, 1948, साठी लाभ प्रदान करतो.
- औद्योगिक वाढ
 - कामगारांचे आरोग्य, प्रसूती, आणि अपघात
 - पायाभूत सुविधा विकास
 - कॉर्पोरेट प्रशासन
- व) कर्मचारी भविष्य निर्वाह निधी आणि विविध तरतुदी कायदा, 1952, मुख्यत्वे संबंधित आहे.
- कर्मचारी कार्यक्षमता
 - निवृत्ती आणि पेन्शन निधी
 - आरोग्य विमा योजना
 - शैक्षणिक कर्ज
- त) भारतातील कंपनी कायद्याचा विकास च्या अधिनियमनाने सुरू झाला.
- कंपन्या अधिनियम, 1956
 - भागीदारी अधिनियम, 1932
 - मालविक्री अधिनियम, 1930
 - भारतीय करार अधिनियम, 1872
- थ) कॅडबरी कमिटी रिपोर्ट क्षेत्रात एक महत्त्वपूर्ण दस्तऐवज आहे.
- श्रम कायदा
 - कॉर्पोरेट प्रशासन
 - पर्यावरण कायदा
 - कर कायदा

प्र.2) खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या. (कोणतेही 5 प्रश्न, प्रत्येक प्रश्नासाठी 5 गुण)

[25]

- अ) भारतातील श्रम कायदांचा इतिहास आणि विकासाचे वर्णन करा.
- ब) भारताच्या श्रम धोरणाचे मुख्य उद्दिष्टे काय आहेत?
- क) भारतातील श्रम कायदांचे वर्गीकरण समजावून सांगा आणि प्रत्येक श्रेणीचा आढावा द्या.
- ड) अन्यायकारक श्रम पद्धतींची व्याख्या करा आणि अशा पद्धतींची उदाहरणे द्या.
- इ) असंघटित क्षेत्रात श्रम कायदांची अंमलबजावणी करताना येणाऱ्या आव्हानांवर चर्चा करा.
- फ) भारतातील मुख्य श्रम आयुक्तांच्या भूमिका आणि जबाबदाऱ्या स्पष्ट करा.
- य) कारखाने कायदा, 1948 अंतर्गत कामगारांचे आरोग्य आणि सुरक्षिततेच्या मुख्य तरतुदींबद्दल चर्चा करा.

प्र.3) टिपा लिहा. (कोणतेही 5 प्रश्न, प्रत्येक प्रश्नासाठी 5 गुण)

[25]

- अ) कारखाने कायदा, 1948 अंतर्गत कारखान्यांची परवाना आणि नोंदणी.
- ब) कारखाने कायदा, 1948 अंतर्गत निरीक्षण कर्मचार्यांची भूमिका आणि कर्तव्ये.
- क) कर्मचारी राज्य विमा कायदा, 1948 अंतर्गत प्रदान केलेले फायदे.
- ड) कर्मचारी राज्य विमा कायदा, 1948 अंतर्गत योगदान आणि योगदान वसुली.
- इ) कर्मचारी भविष्य निर्वाह निधी आणि विविध तरतुदी कायदा, 1952 अंतर्गत कर्मचारी पेन्शन योजना.
- फ) भारतात कंपनी कायदांच्या सुरुवातीपासून मोठ्या बदल.
- य) कंपनी कायदानुसार दमन आणि गैरव्यवस्थापन रोखणे.

प्र.4) खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या. (कोणतेही 1 प्रश्न, प्रत्येक प्रश्नासाठी 10 गुण)

[10]

- अ) कर्मचारी भविष्य निर्वाह निधी आणि विविध तरतुदी कायदा, 1952 च्या उद्दिष्टे, क्षेत्र, आणि घटनात्मक वैधतेवर चर्चा करा.

किंवा

- ब) कॉर्पोरेट प्रशासनाची संकल्पना स्पष्ट करा, ज्यात नैतिकता आणि व्यावसायिक नीतिशास्त्र यांचे तत्वे समाविष्ट आहेत, जसे कॅडबरी कमिटी रिपोर्टमध्ये अधोरेखित केले आहे.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PC2725

[6324]-48

[Total No. of Pages : 4

T.Y.B.Com. (SODL)

305 E : COST AND WORKS ACCOUNTING-II

(2019 Pattern) (Annual System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figure to the right indicates full marks.*
- 3) *Use of calculator is allowed.*

Q1) A) Multiple choice questions. (Any five) [5]

- a) In job costing each job is treated as a separate ____.
i) Cost centre	ii) Account
iii) Cost unit	iv) Overhead
- b) In contract costing, the total loss if any is transferred to _____ account.
i) Trading A/c	ii) Costing Profit & Loss A/c
iii) Contract A/c	iv) Contractee A/c
- c) Skimmed milk and butter are the example of _____ product.
i) Finished	ii) Main
iii) Joint	iv) By
- d) The cost unit in passenger transport industry is _____.
i) Per passenger	ii) Per trip
iii) Per kilometre	iv) Passenger per kilometer

P.T.O.

- B) State whether the following statement is True or False (Any five) [5]
- a) Supplementary cost are also term as overheads.
 - b) Absorption is nothing but charging of overheads to cost units.
 - c) Activity best costing is an alternative to process costing.
 - d) Operating cost sheet is the essence of job costing.
 - e) Job cost sheet may be used for estimating profit of jobs.
 - f) Contract costing is a method more suitably is used in ship buildings.

- a) Explain the Classification of Overheads.
- b) Difference between Allocation & Apportionments.
- c) Mention the various types of Capacity Levels.
- d) Write short notes on-Cost Pool & Cost Drivers.
- e) Explain the features of Job Costing.
- f) Explain the stages in Activity - Based Costing.

- g) Gold Ltd, Pune, has three production Depts. viz. 'P', 'Q', & 'R' and two service Depts. 'S' and 'T'. The primary distribution summary of March, 2020, gives the following details.

Production Depts:-

- 'P'-Rs. 8000 • 'Q'-Rs. 7000 • 'R'-Rs. 8000

Service Depts:-

- 'S'- Rs-5000 • 'T'- Rs-2000

the service Depts. costs of 'S' and 'T'- Depts. are to be changed on the basis of the following percentage.

Particulars	P	Q	R	S	T
Service Dept.S	20%	40%	30%	---	10%
Service Dept.T	40%	20%	30%	10%	--

You are required to find out the total production overheads under Repeated Distribution Method.

Q3) Attempt any five out of seven from the following: **[25]**

- a) Explain the Advantages of Cost Plus Contract.
- b) Difference between Job and Process Costing.
- c) State the features of Contract Costing.
- d) Write the limitation of Activity Based Costing.
- e) Explain features Process Costing.
- f) Write short note on 'Escalation Clause'.
- g) Alto Ltd. Anand has Submitted the Following cost data for the year ended 31st march, 2021

Budgeted Overheads	₹ 1, 11,435
Actual Labour hours	Hrs. 6, 342
Actual overheads	₹ 1, 07,130
Budgeted labour hours	Hrs. 7,429

You are required to Calculate,

- i) Overhead Absorption Overhead Rate
- ii) The amount of overhead under or Over-absorbed.

Q4) Attempt any one out of two from the following:

[10]

- a) What is costing? Explain the various Methods of Costing.
- b) In the course of manufacturer, a particular product process through three distinct processes viz. A, B and C. During a monthly period 1,000 units are produced with which the following additional information is available.

Particulars	Process A	Process B	Process C
Direct material ₹	2,000	1,000	1,000
Direct labour ₹	1,500	700	800
Direct expenses ₹	300	100	100

Indirect expenses amounted to ₹4,500 and they are to be appointed to the processes on the basis of direct labour.

Prepare process account showing the total cost and cost per unit at each process

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PC2726

[6324]-49

[Total No. of Pages : 6

T.Y.B.Com. (SODL)

305 G : BUSINESS ENTREPRENEURSHIP-II

(2019 Pattern) (Annual System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Attempt any Ten out of Twelve from the following:

[10×1=10]

- a) The MSME Act came into existence in the year _____.
 - i) 2002
 - ii) 2004
 - iii) 2006
 - iv) 2008
- b) In manufacturing and service sector _____ are called micro enterprises.
 - i) Investment and turnover above Rs. 1 crore to Rs.5 crore.
 - ii) Investment and turnover above Rs.5 crore to Rs.50 crore.
 - iii) Investment and turnover above Rs.50 crore to Rs.250 crore.
 - iv) Investment and turnover above Rs. 100 crore to Rs.500 crore.
- c) _____ transaction is done online. There is no physical exchange of money. Electronic medium is used for transaction.
 - i) Bank
 - ii) Cheque
 - iii) Digital Payments
 - iv) Overdraft
- d) Industries such as bamboo, khadi and honey are encouraged under _____ scheme.
 - i) SFURTI
 - ii) Cluster
 - iii) Technology improvements
 - iv) Database

P.T.O.

- e) Business plan means _____.
i) Project audit ii) Project plan
iii) Project completion iv) All of the above
- f) An informal business established by a trader is _____.
i) Personal trading ii) Partnership firm
iii) Joint Stock Company iv) None of the above
- g) National Institute for Entrepreneurship and Small Business Development was established in _____.
i) 1983 ii) 1980
iii) 1970 iv) 1990
- h) Technical Consultancy Organisation was established in _____.
i) 1982 ii) 1980
iii) 1985 iv) 1995
- i) _____ is the most important element in a Business Plan.
i) Business ii) Organization
iii) Planning iv) Coordination
- j) It is _____ strategy to maintain current business and production levels.
i) Stability ii) Growth
iii) Existence iv) To live
- k) _____ are the two wheels of the industrial chariot.
i) Labour and Management ii) Profit and Loss
iii) Buying and Selling iv) Company and Owner
- l) Startups get exemption on Income Tax for _____ year after establishment.
i) Three ii) Two
iii) Four iv) Five

Q2) Attempt any five out of seven from the following.

[5×5=25]

- a) State the stages of Atmanirbhar Bharat.
- b) What are the benefits of MSME?
- c) Write a note on- (BEP)Break-Even Point.
- d) Write a note on State Financial Corporation.
- e) State the importance of Business Plan Implementation.
- f) What is Business Problem Solving?
- g) Give the causes of Industrial Sickness.

Q3) Attempt any five out of seven from the following.

[5×5=25]

- a) State the classification of MSMEs.
- b) What is a Business Opportunity? Mention the characteristics of the Business Opportunity.
- c) Write the importance of Business Plan.
- d) Write a note on SIDBI.
- e) Write the objectives of the Business Plan.
- f) Write a process for solving a Business Problem.
- g) Write examples of Startups.

Q4) Attempt any one out of two from the following.

[1×10=10]

- a) What is Atmanirbhar Bharat and explain the various reasons for starting Atmanirbhar Yojana.
- b) Explain all the common obstacles that arise while preparing a Business Plan.

Total No. of Questions : 4]

PC2726

[6324]-49

T.Y.B.Com. (SODL)

305 G : BUSINESS ENTREPRENEURSHIP-II

(2019 Pattern) (Annual System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालीलपैकी कोणतेही 10 प्रश्न सोडा. (प्रत्येकी 1 गुण)

[10×1=10]

- अ) एमएसएमई कायदा साली अस्तित्वात आला.
i) 2002 ii) 2004
iii) 2006 iv) 2008
- ब) उत्पादन व सेवा क्षेत्रात क्षेत्रांना सूक्ष्म उपक्रम म्हटले आहे.
i) गुंतवणूक आणि उलाढाल रुपये 1 कोटी पेक्षा जास्त ते रुपये 5 कोटी
ii) गुंतवणूक आणि उलाढाल रुपये 5 कोटी पेक्षा जास्त ते रुपये 50 कोटी
iii) गुंतवणूक आणि उलाढाल रुपये 50 कोटी पेक्षा जास्त ते रुपये 250 कोटी
iv) गुंतवणूक आणि उलाढाल रुपये 100 कोटी पेक्षा जास्त ते रुपये 500 कोटी
- क) व्यवहार ऑनलाइन पद्धतीने होतो. त्यात पैशाचे भौतिक देवाण-घेवाण नसते. व्यवहारासाठी इलेक्ट्रॉनिक माध्यम वापरले जाते.
i) बँक ii) धनादेश
iii) डिजिटल पेमेंट iv) अधिकर्ष
- ड) बांबू, खादी आणि मध या उद्योगांना प्रोत्साहन या योजनेतर्गत दिले जाते.
i) SFURTI
ii) क्लस्टर
iii) तंत्रज्ञान सुधार
iv) डेटाबेस
- इ) व्यवसाय योजना म्हणजेच होय.
i) प्रकल्प अंकेक्षण
ii) प्रकल्प योजना
iii) प्रकल्प पूर्ती
iv) वरील सर्व

- फ) एखाद्या व्यापाऱ्याने स्थापन केलेल्या एखाद्या अनौपचारिक व्यवसाय म्हणजे होय.
- व्यक्तिगत व्यापार
 - भागीदारी संस्था
 - संयुक्त भांडवली संस्था
 - वरीलपैकी एकही नाही
- य) राष्ट्रीय उद्योजकता आणि लघु व्यवसाय विकास संस्थेचे स्थापना मध्ये झाली.
- 1983
 - 1980
 - 1970
 - 1990
- र) तांत्रिक सल्लागार संस्थेची स्थापना मध्ये करण्यात आली.
- 1982
 - 1980
 - 1985
 - 1995
- ल) व्यवसाय आराखड्यामध्ये हा सर्वात महत्वाचा घटक आहे.
- व्यवसाय
 - संघटन
 - नियोजन
 - समन्वय
- व) सध्याच्या व्यवसाय आणि उत्पादन पातळी राखणारे धोरण आहे.
- स्थिरता
 - ग्रोथ (विकास)
 - अस्तित्वाचे
 - जगण्याचे
- त) ही औद्योगिक रथाचे दोन चाके आहेत.
- कामगार आणि व्यवस्थापन
 - नफा आणि तोटा
 - खरेदी आणि विक्री
 - कंपनी आणि मालक
- थ) स्टार्टअपना स्थापनेनंतर प्राप्ती करामध्ये वर्षासाठी सूट मिळते.
- तीन
 - दोन
 - चार
 - पाच

प्र.2) खालीलपैकी कोणतेही 5 प्रश्न सोडा. (प्रत्येकी 5 गुण)

[5×5=25]

- अ) आत्मनिर्भर भारताचे टप्पे सांगा.
- ब) सूक्ष्म, लघु आणि मध्यम उद्योग (MSME) चे मिळणारे लाभ कोणते आहेत?
- क) टीप लिहा-सम-छेद विश्लेषण (ना नफा-ना तोटा बिंदू)
- ड) राज्य वित्तीय महामंडळ यावर टीप लिहा.
- इ) व्यवसाय योजना अंमलबजावणीचे महत्त्व सांगा.
- फ) व्यवसायातील समस्या सोडवणे म्हणजे काय?
- य) औद्योगिक आजारपणाची कारणे द्या.

प्र.3) खालीलपैकी कोणतेही 5 प्रश्न सोडा. (प्रत्येकी 5 गुण)

[5×5=25]

- अ) सूक्ष्म, लघु आणि मध्यम उद्योग (MSME) चे वर्गीकरण सांगा.
- ब) व्यवसाय संधी म्हणजे काय? व्यवसाय संधीचे वैशिष्ट्ये सांगा.
- क) व्यवसाय योजनेचे महत्त्व लिहा.
- ड) SIDBI (सिडबी) यावर टीप लिहा.
- इ) व्यवसाय योजनेचे उद्दिष्टे लिहा.
- फ) व्यवसायातील समस्या सोडवण्याची प्रक्रिया लिहा.
- य) स्टार्टअप ची उदाहरणे लिहा.

प्र.4) खालीलपैकी कोणताही 1 प्रश्न सोडा.

[1×10=10]

- अ) आत्मनिर्भर भारत म्हणजे काय ते सांगून आत्मनिर्भर योजना सुरू करण्यामागची विविध कारणे सांगा.
- ब) व्यवसाय योजना/आराखडा तयार करताना निर्माण होणारे सर्व साधारण अडथळे स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PC2727

[Total No. of Pages : 6

[6324]-50

T.Y.B.Com. (SODL)

305 H : MARKETING MANAGEMENT - II

(2019 Pattern) (Annual System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any Ten out of Twelve from the following :

[10]

- a) In any business _____ is considered as the focal point.
 - i) Seller
 - ii) Producer
 - iii) Consumer
 - iv) Distributor
- b) Your customers are just a few clicks away from making a purchase if you have _____.
 - i) Trade
 - ii) Website
 - iii) Market
 - iv) Computer
- c) When manufacturing companies manufacture goods but use the brand name of the company at the time of sell it is called _____.
 - i) New brand
 - ii) Private label
 - iii) Original brand
 - iv) Old brand
- d) _____ means decrease in demand of the commodity in the market.
 - i) Latent demand
 - ii) Declining demand
 - iii) There is no demand
 - iv) Negative demand
- e) _____ Market research is done under this department.
 - i) Purchase
 - ii) Marketing intermediary
 - iii) Research & development
 - iv) Management

P.T.O.

- f) _____ is an important part of the digital economy.
- i) Market place ii) Business
 - iii) Email marketing iv) Currency
- g) _____ in the market goods are bought and sold according to the demand and need of the customer.
- i) Ditto Market ii) Wholesale market
 - iii) Retail market iv) Futures market
- h) Doing business with more than one nation means _____.
- i) Local business ii) Global business
 - iii) National business iv) A National business
- i) The major factor affecting global marketing is _____.
- i) Brand ii) Natural situation
 - iii) Sales process iv) Price
- j) Non - profit organization are known as _____.
- i) Charitable organization ii) Government organization
 - iii) Business organization iv) Personal organization
- k) _____ in a way there is an action plan.
- i) New brand ii) Brand strategy
 - iii) Sell of goods iv) Purchase of goods
- l) _____ it includes communication system, electricity water, and necessary technology.
- i) Secondary facilities ii) Necessary facilities
 - iii) Basic Infrastructure iv) Indirect facilities

Q2) Attempt any five out of seven from the following. **[25]**

- a) Explain the types of Non - Profit organization.
- b) Explain the forecasting techniques.
- c) Briefly explain the factor affecting marketing organization.
- d) Explain the importance of building a brand strategy.
- e) Explain the various functions in agricultural marketing system.
- f) Explain the importance of Trade Mark Act, 1999.
- g) Explain the Global vs International Marketing.

Q3) Attempt any five out of seven from the following. **[25]**

- a) What are the features of Indian Patent Act, 2005?
- b) Write Notes - Bureau of Indian Standards Act.
- c) Explain the strategies of cyber security marketing.
- d) Explain the types of Agriculture marketing.
- e) Explain the problems of Non - Profit organizations?
- f) State the advantages of functional marketing organization.
- g) Write notes - Global marketing.

Q4) Attempt any one out of two from the following. **[10]**

- a) What is Agriculture Production? State the characteristics of Agriculture production?
- b) What is a sales forecast? Write in detail the qualitative and statistic methods of sales forecasting?

Total No. of Questions : 4]

PC2727

[6324]-50

T.Y.B.Com. (SODL)

305 H : MARKETING MANAGEMENT - II
(2019 Pattern) (Annual System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :-
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
 - 2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) खालील पैकी कोणतेही 10 प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) कोणत्याही व्यवसायात हा केंद्रबिंदू मानला जातो.
i) विक्रेता	ii) निर्माता
iii) ग्राहक	iv) वितरक
- ब) तुमच्याकडे असल्यास, तुमचे ग्राहक खरेदी करण्यापासून काही क्लिक दूर आहेत.
i) व्यापार	ii) वेबसाईट
iii) बाजार	iv) संगणक
- क) जेव्हा उत्पादक कंपन्या वस्तूंची निर्मिती करतात, परंतु विक्रीच्या वेळी, कंपनीच्या नावाने ब्रँड वापरतात, तेव्हा त्यास म्हणतात.
i) नवीन ब्रँड	ii) खाजगी लेबल
iii) मूळ ब्रँड	iv) जुना ब्रँड
- ड) म्हणजे बाजारातील वस्तूची मागणी कमी होणे.
i) सुप्त मागणी	ii) घटती मागणी
iii) कोणतीही मागणी नाही	iv) नकारात्मक मागणी
- इ) या विभागांतर्गत बाजार संशोधन केले जाते.
i) खरेदी	ii) विपणन मध्यस्थ
iii) संशोधन आणि विकास	iv) व्यवस्थापन

फ) हा डिजिटल विपणनाचा एक महत्वाचा भाग आहे.

i) बाजारपेठ	ii) व्यवसाय
iii) ई-मेल विपणन	iv) चलन

य) बाजारपेठेत ग्राहकाच्या मागणीनुसार व गरजेनुसार वस्तुंची खरेदी – विक्री केली जाते.

i) सदर बाजार	ii) घाऊक बाजार
iii) किरकोळ बाजार	iv) वायदा बाजार

र) एकापेक्षा अधिक राष्ट्रांसोबत व्यवसाय करणे म्हणजे होय.

i) स्थानिक व्यवसाय	ii) जागतिक व्यवसाय
iii) राष्ट्रीय व्यवसाय	iv) एक राष्ट्रीय व्यवसाय

ल) जागतिक विपणनावर परिणाम करणारा हा प्रमुख घटक आहे.

i) ब्रँड	ii) नैसर्गिक परिस्थिती
iii) विक्री प्रक्रिया	iv) किंमत

व) विना – नफा संस्था या म्हणून ओळखल्या जातात.

i) सेवाभावी संस्था	ii) शासकीय संस्था
iii) व्यवसायिक संस्था	iv) वैयक्तिक संस्था

त) म्हणजे एक प्रकारे कृती आराखडा असतो.

i) नवीन ब्रँड	ii) चिन्हांकन व्यूहरचना
iii) वस्तूंची विक्री	iv) वस्तूंची खरेदी

थ) दळणवळणाची व्यवस्था, वीज, पाणी आणि आवश्यक तंत्रज्ञान समावेश होतो.

i) दुय्यम सुविधा	ii) आवश्यक सुविधा
iii) पायाभूत सुविधा	iv) अप्रत्यक्ष सुविधा

प्र.2) खालील सात पैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[25]

- अ) विना - नफा संस्थेचे प्रकार स्पष्ट करा.
- ब) अंदाज तंत्र स्पष्ट करा.
- क) विपणन संघटनेवर परिणाम करणारे घटक थोडक्यात स्पष्ट करा.
- ड) चिन्हांकन व्यूहरचना तयार करण्याचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- इ) कृषी विपणन व्यवस्थेतील विविध कार्ये स्पष्ट करा.
- फ) व्यापार चिन्ह कायदा, 1999 चे महत्त्व स्पष्ट करा.
- य) जागतिक विरुद्ध आंतरराष्ट्रीय विपणन स्पष्ट करा.

प्र.3) खालील सात पैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[25]

- अ) भारतीय पेटेंट कायदा , 2005 ची वैशिष्ट्ये कोणती?
- ब) टीप लिहा - भारतीय मानक कार्यालय कायदा.
- क) सायबर सुरक्षा विपणनाच्या व्यूहरचना स्पष्ट करा.
- ड) कृषी विपणनाचे प्रकार स्पष्ट करा.
- इ) विना - नफा संस्थांना भेडसवणाऱ्या समस्या स्पष्ट करा.
- फ) कार्यात्मक विपणन संघटनेचे फायदे सांगा.
- य) टीप लिहा - जागतिक विपणन

प्र.4) खालील दोन पैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) कृषी उत्पादन म्हणजे काय? कृषी उत्पादनाची वैशिष्ट्ये सांगा.
- ब) विक्रीचा अंदाज काय आहे? विक्री अंदाजाच्या गुणात्मक आणि सांख्यिकी पद्धतीची सविस्तर माहिती लिहा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PC2728

[Total No. of Pages : 4

[6324]-51

T.Y.B.Com. (SODL)

305K: INSURANCE, TRANSPORT & TOURISM - II
(2019 Pattern) (Annual System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer the following questions. (Any 10 out of 12).

[10]

- a) What is grace days?
- b) Define Assigner.
- c) What is pure risk?
- d) What is time value of money?
- e) What do you mean by yearly renewable plan?
- f) What is FRENT?
- g) When did the I.R.D.A. come into existence?
- h) Give two examples of types of tourism.
- i) Who is Tour Operator?
- j) Define reinsurer.
- k) Define Tourism.
- l) What is motel?

P.T.O.

Q2) Answer the following questions. (Any 5 out of 7). **[25]**

- a) What is Revival of Insurance?
- b) State the classification of risk.
- c) Write information about Consumer Dispute Redressal Bodies.
- d) Explain the relationship between probability and mortality tables.
- e) Describe the nature of tourism transport.
- f) Explain the function of risk assessment.
- g) Explain the function of I.R.D.A.

Q3) Answer the following questions. (Any 5 out of 7) **[25]**

- a) Explain the relationship between insurance and risk management.
- b) What is Assignment of policy?
- c) State the function of surveyor.
- d) Explain the important provisions of the Consumer Protection Act 1986.
- e) Which Factors influencing Tourist Transport Selection?
- f) Explain the function of a tour operator.
- g) Describe the role of IATO (Indian Association of Tour Operators).

Q4) Answer the following questions. (Any 1 out of 2). **[10]**

- a) Explain the different terminology in Insurance sector related to Life Insurance.
- b) Describe the role of accommodation sector in tourism.

Total No. of Questions : 4]

PC2728

[6324]-51

T.Y.B.Com. (SODL)

305K: INSURANCE, TRANSPORT & TOURISM - II
(2019 Pattern) (Annual System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या (12 पैकी 10).

[10]

- अ) जास्तीचे दिवस म्हणजे काय?
- ब) अभीहस्तांतकनकर्ताची व्याख्या द्या.
- क) शुद्ध जोखीम म्हणजे काय?
- ड) पैशाचे समय मूल्य म्हणजे काय?
- इ) वार्षिक नूतनीकरणयोग्य योजनेचा अर्थ काय आहे?
- फ) फ्रेंट (FRENT) म्हणजे काय?
- य) इर्डा (I.R.D.A.) केंव्हा अस्तित्वात आले?
- र) पर्यटनाच्या प्रकारांची दोन उदाहरणे द्या.
- ल) ट्रॉ ऑपरेटर कोण असतो?
- व) पुनर्विमाकर्ता व्याख्या द्या.
- त) पर्यटनाची व्याख्या सांगा.
- थ) मोटेल म्हणजे काय?

प्र.2) खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (7 पैकी 5)

[25]

- अ) विम्याचे पुनरुज्जीवन म्हणजे काय?
- ब) जोखमीचे वर्गीकरण सांगा.
- क) ग्राहक विवाद निवारण संस्थांची माहिती लिहा.
- ड) संभाव्यता आणि मृत्यूचे तक्ते यांचे नाते स्पष्ट करा.
- इ) पर्यटन वाहतुकीचे स्वरूप सांगा.
- फ) जोखीम मूल्यांकनाचे कार्य स्पष्ट करा.
- य) आय.आर.डी.ए. चे कार्य स्पष्ट करा.

प्र.3) खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (7 पैकी 5)

[25]

- अ) विमा आणि जोखीम व्यवस्थापन यांच्यातील संबंध स्पष्ट करा.
- ब) विम्याचे अभिहास्तांकन म्हणजे काय?
- क) सर्वेक्षकाची कार्ये सांगा.
- ड) ग्राहक संरक्षण कायदा 1986 मधील महत्वाच्या तरतुदी स्पष्ट करा.
- इ) पर्यटक वाहतुकीच्या निवडीवर कोणते घटक परिणाम करतात?
- फ) टूर्स ऑपरेटरची कार्ये स्पष्ट करा.
- य) इंडियन असोसिएशन ऑफ टूर ऑपरेटर्स (IATO) च्या भूमिकेचे वर्णन करा.

प्र.4) खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (2 पैकी 1)

[10]

- अ) जीवन विम्याशी संबंधित विमा क्षेत्रातील विविध संज्ञा स्पष्ट करा.
- ब) पर्यटनातील निवास क्षेत्राच्या भूमिकेचे वर्णन करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PC2729

[Total No. of Pages : 6

[6324]-52

T.Y.B.Com. (SODL)

306A : BUSINESS ADMINISTRATION - III

(2019 Pattern) (Annual System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any Ten questions :

[10]

- a) What does diversification help to achieve in a portfolio?
 - i) Increase risk
 - ii) Concentrate investments
 - iii) Reduce risk
 - iv) Increase returns
- b) Which of the following is a type of plant layout?
 - i) Functional layout
 - ii) Financial layout
 - iii) Organizational layout
 - iv) Strategic layout
- c) What does the term “Six Sigma” relate to in quality management?
 - i) Cost reduction techniques
 - ii) Statistical quality control
 - iii) Employee training programs
 - iv) Market analysis strategies
- d) Which activity is part of supply chain management?
 - i) Product design
 - ii) Marketing strategy
 - iii) Logistics and transportation
 - iv) Human resources planning
- e) What is working capital?
 - i) Long-term assets minus long-term liabilities
 - ii) Current assets minus current liabilities
 - iii) Total assets minus total liabilities
 - iv) Equity plus debt
- f) What is a blue-chip stock?
 - i) A stock with high volatility
 - ii) A stock from a well-established company
 - iii) A stock with low trading volume
 - iv) A stock from a start-up company

P.T.O.

- g) What is debt financing?
 - i) Raising capital by issuing bonds
 - ii) Selling company shares
 - iii) Using retained earnings for expansion
 - iv) Merging with another company
- h) What is retained earnings?
 - i) Profits reinvested in the company
 - ii) Funds borrowed from banks
 - iii) Capital raised through stock sales
 - iv) Revenue from product sales
- i) What is the risk-free rate?
 - i) The return on a zero-risk investment
 - ii) The return on the stock market index
 - iii) The average return on corporate bonds
 - iv) The interest rate on personal loans
- j) What factor is considered when choosing a plant location?

i) Proximity to raw materials	ii) Number of employees
iii) Office design	iv) Marketing strategy
- k) What is TQM an acronym for?
 - i) Total Quality Measurement
 - ii) Total Quality Management
 - iii) Total Quality Maintenance
 - iv) Total Quantity Management
- l) What does ERP stand for in supply chain management?
 - i) Enterprise Resource Planning
 - ii) Electronic Resource Planning
 - iii) Efficient Resource Planning
 - iv) Enterprise Risk Planning

Q2) Attempt any Five questions :

[25]

- a) What is Business Financing?
- b) What is Stock Exchange?
- c) What are the factors influencing on financial plan formulation?
- d) What is Trading on equity?
- e) Explain the term Debentures.
- f) What are the functions of Production Management?
- g) Write a note on Logistic Management.

Q3) Attempt any Five questions :

[25]

- a) Write a note on National Stock Exchange (NSE)
- b) What is Machine Learning?
- c) What do you mean by Total Quality Management?
- d) Explain stages of Supply Chain.
- e) Explain objectives of Logistic Management
- f) Write overview of Credit Rating Information Services of India Ltd (CRISIL)
- g) Explain the Techniques of Production Control.

Q4) Attempt any One question :

[10]

- a) Explain the term Capitalization and differentiate between Over Capitalization and Under Capitalization.
- b) Explain in detail types of Capital.

Total No. of Questions : 4]

PC2729

[6324]-52

T.Y.B.Com. (SODL)

306A : BUSINESS ADMINISTRATION - III

(2019 Pattern) (Annual System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास/

[एकूण गुण : 70]

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालीलपैकी कोणतेही 10 प्रश्न सोडवा. (प्रत्येकी 1 गुण)

[10]

अ) विविधीकरणामुळे पोर्टफोलिओमध्ये काय साध्य होते?

i) जोखीम वाढवणे	ii) गुंतवणुकीवर लक्ष केंद्रित करा
iii) जोखीम कमी करा	iv) परतावा वाढवा

ब) खालीलपैकी कोणता वनस्पती मांडणीचा प्रकार आहे?

i) कार्यात्मक मांडणी	ii) आर्थिक मांडणी
iii) संस्थात्मक मांडणी	iv) धोरणात्मक मांडणी

क) “सिक्स सिग्मा” या शब्दाचा गुणवत्ता व्यवस्थापनाशी काय संबंध आहे?

i) खर्च कमी करण्याचे तंत्र	ii) सांख्यिकीय गुणवत्ता नियंत्रण
iii) कर्मचारी प्रशिक्षण कार्यक्रम	iv) बाजार विश्लेषण धोरणे

ड) पुरवठा साखळी व्यवस्थापनाचा भाग कोणता आहे?

i) उत्पादन डिझाइन	ii) विपणन धोरण
iii) लॉजिस्टिक आणि वाहतूक	iv) मानव संसाधन नियोजन

इ) खेळते भांडवल म्हणजे काय?

i) दीर्घकालीन मालमत्ता वजा दीर्घकालीन दायित्वे
ii) चालू मालमत्ता वजा चालू दायित्वे
iii) एकूण मालमत्ता वजा एकूण दायित्वे
iv) इक्विटी अधिक कर्ज

फ) ब्लू-चिप स्टॉक म्हणजे काय?

i) उच्च अस्थिरता असलेला स्टॉक	ii) सुस्थापित कंपनीचा स्टॉक
iii) कमी ट्रेडिंग व्हॉल्यूम असलेला स्टॉक	iv) स्टार्ट-अप कंपनीचा स्टॉक

य) कर्ज वित्तपुरवठा म्हणजे काय?

i) रोखे जारी करून भांडवल उभारणे	ii) कंपनीचे शेअर्स विकणे
iii) विस्तारासाठी राखून ठेवलेली कमाई वापरणे	iv) दुसऱ्या कंपनीत विलीनीकरण

र) राखून ठेवलेली कमाई म्हणजे काय?

i) कंपनीमध्ये नफा पुन्हा गुंतवला	ii) बँकांकडून कर्ज घेतलेला निधी
iii) स्टॉक विक्रीद्वारे भांडवल उभारले	iv) उत्पादन विक्रीतून महसूल

ल) जोखीम मुक्त दर काय आहे?

i) शून्य-जोखीम गुंतवणुकीवर परतावा	ii) शेअर बाजार निर्देशांकावर परतावा
iii) कॉर्पोरेट बाँड्सवर सरासरी परतावा	iv) वैयक्तिक कर्जावरील व्याज दर

व) रोपाची जागा निवडताना कोणता घटक विचारात घेतला जातो?

i) कच्च्या मालाची समीपता	ii) कर्मचाऱ्यांची संख्या
iii) ऑफिस डिझाइन	iv) विपणन धोरण

त) TQM चे संक्षिप्त रूप काय आहे?

i) एकूण गुणवत्तेचे मापन	ii) एकूण गुणवत्ता व्यवस्थापन
iii) एकूण गुणवत्ता देखभाल	iv) एकूण प्रमाण व्यवस्थापन

थ) सप्लाय चेन मॅनेजमेंटमध्ये ERP चा अर्थ काय आहे?

i) एंटरप्राइझ रिसोर्स प्लॅनिंग	ii) इलेक्ट्रॉनिक संसाधन नियोजन
iii) कार्यक्षम संसाधन नियोजन	iv) उद्यम जोखीम नियोजन

प्र.2) खालीलपैकी कोणतेही 5 प्रश्न सोडवा. (प्रत्येकी 5 गुण)

[25]

- अ) व्यवसाय वित्तपुरवठा म्हणजे काय?
- ब) स्टॉक एक्सचेंज म्हणजे काय?
- क) आर्थिक योजना तयार करण्यावर कोणते घटक परिणाम करतात?
- ड) इक्विटीवर ट्रेडिंग म्हणजे काय?
- इ) डिबेंचर्स या शब्दाचे स्पष्टीकरण करा.
- फ) उत्पादन व्यवस्थापनाची कार्ये काय आहेत?
- य) लॉजिस्टिक मॅनेजमेंटवर एक टीप लिहा.

प्र.3) खालीलपैकी कोणतेही 5 प्रश्न सोडवा. (प्रत्येकी 5 गुण)

[25]

- अ) नॅशनल स्टॉक एक्सचेंज (NSE) वर एक टीप लिहा.
- ब) मशीन लर्निंग म्हणजे काय?
- क) एकूण गुणवत्ता व्यवस्थापन म्हणजे काय?
- ड) पुरवठा साखळीचे टप्पे स्पष्ट करा.
- इ) लॉजिस्टिक मॅनेजमेंटची उद्दिष्टे स्पष्ट करा.
- फ) क्रेडिट रेटिंग इन्फॉर्मेशन सर्व्हिसेस ऑफ इंडिया लिमिटेड (CRISIL) चे विहंगावलोकन लिहा.
- य) उत्पादन नियंत्रणाचे तंत्र स्पष्ट करा.

प्र.4) खालीलपैकी कोणताही 1 प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) कॅपिटलायझेशन या शब्दाचे स्पष्टीकरण करा आणि ओव्हर कॅपिटलायझेशन आणि अंडर कॅपिटलायझेशनमधील फरक स्पष्ट करा.
- ब) भांडवलाचे तपशीलवार प्रकार स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PC2730

[Total No. of Pages : 5

[6324]-53

T.Y.B.Com. (SODL)

306B : BANKING AND FINANCE - III

(2019 Pattern) (Annual System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Multiple choice questions (Any 10) :

[10]

- a) When did the Banking Regulation Act _____ come into existence.
 - i) 1949
 - ii) 1960
 - iii) 1947
 - iv) 1955
- b) According to the Banking Regulation Act 1949 it is mandatory for a banking company to take prior permission for starting a new branch.
 - i) Reserve Bank
 - ii) Central Govt
 - iii) Finance Govt
 - iv) State Govt
- c) Banking Regulation Act 1949 in _____ Clauses are arranged.
 - i) 44
 - ii) 35
 - iii) 56
 - iv) 69
- d) The person to whom the promissory note is given is called _____.
 - i) Maker
 - ii) Creditor
 - iii) Payee
 - iv) Debtor
- e) _____ means a bill of exchange drawn on a specially directed bank.
 - i) Cheque
 - ii) Promissory note
 - iii) Drawee
 - iv) Bill of exchange
- f) Indian Bankruptcy and Insolvency Board was established on _____.
 - i) 1 October 2016
 - ii) January 2015
 - iii) 28 May 2016
 - iv) 21 December 2015

P.T.O.

- g) The Banking Ombudsman is appointed by the Reserve Bank of India for the term of _____
- i) one ii) two
iii) three iv) four
- h) Appointment of Banking Ombudsman is done by _____
- i) Reserve Bank of India ii) Prime Minister
iii) Finance Ministry of India iv) President
- i) People who do hacking are called _____
- i) Hackers ii) Programmers
iii) Cybercrimninals iv) None of these.
- j) The bank that cashes this customer's check is called _____
- i) Issuing Bank ii) Savings Bank
iii) Recovery Bank iv) None of the above
- k) A bank that collects check amount on behalf of customer is called _____
- i) Issuing Bank
ii) Savings Bank
iii) Collection Bank
iv) Lending and Debt Recovery Bank
- l) The person availing banking services is called _____
- i) Banker ii) Broker
iii) Customer iv) Trustee

Q2) Write the answers to any Five of the following Questions.

[25]

- Briefly explain the powers of Reserve Bank of India.
- Write sample letter of promise.
- Write information about Insolvency and Bankruptcy Board of India.
- Explain appointment and tenure of banking ombudsman.
- Explain the about Phishing and Hacking.
- Explain the concepts of banker and customer.
- Write the features of mortgage.

Q3) Write answers to any Five of the following Questions :

[25]

- a) State the objectives of Bank Business Regulation Act 1949.
- b) State the features of promissory note.
- c) Briefly explain the insolvency resolution process.
- d) State the duty of Banking Ombudsman.
- e) State the types of cyber crime.
- f) State the duty of the collecting bank.
- g) Explain the relationship between debtor and creditor.

Q4) Write an answer to one of the following Questions :

[10]

- a) Explain in detail the causes of cyber crime in banking business.
- b) Explaining the meaning of the issuing bank and Explain in detail the duties and rights of the issuing bank.

Total No. of Questions : 4]

PC2730

[6324]-53

T.Y.B.Com. (SODL)

306B : BANKING AND FINANCE - III

(2019 Pattern) (Annual System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास/

[एकूण गुण : 70]

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) बहुपर्यायी प्रश्न. (कोणत्याही दहा)

[10]

- अ) बँकिंग नियमन कायदा साली अस्तित्वात आला.
i) 1949 ii) 1960
iii) 1947 iv) 1955
- ब) बँकिंग नियमन कायदा 1949 नुसार नवीन शाख सुरू करण्यासाठी कोणाची पूर्वपरवानगी घेणे बंधनकारक असते.
i) रिझर्व बँक ii) केंद्र सरकार
iii) वित्त सरकार iv) राज्य सरकार
- क) बँकिंग नियमन कायदा 1949 मध्ये कलमे मांडलेले आहेत.
i) 44 ii) 35
iii) 56 iv) 69
- ड) ज्या व्यक्तीस वचनपत्र दिले जाते त्यास असे म्हणतात.
i) निर्माता ii) धनको
iii) आदाता iv) ऋणको
- इ) म्हणजे विशेष निर्देशित बँकेवर काढलेली विनिमय पत्र होय.
i) धनादेश ii) वचनपत्र
iii) हुंडी iv) विनिमय पत्र
- फ) भारतीय नादारी व दिवाळी मंडळाची स्थापना झाली.
i) 1 ऑक्टोबर 2016 ii) जानेवारी 2015
iii) 28 मे 2016 iv) 21 डिसेंबर 2015
- य) भारतीय रिझर्व बँकेकडून बँकिंग लोकपालाची नियुक्ती वर्षाकरिता केली जाते.
i) एक ii) दोन
iii) तीन iv) चार
- र) बँकिंग लोकपालाची नियुक्ती कडून केली जाते.
i) भारतीय रिझर्व बँक ii) पंतप्रधान
iii) भारतीय वित्त मंत्रालय iv) राष्ट्रपती

- ल) जे लोक हँकिंग करतात त्यांना असे म्हटले जाते.
- i) हँकर ii) प्रोग्रामर
iii) सायबर गुन्हेगार iv) यापैकी नाही
- व) ग्राहकांच्या या धनादेशाची रोख रक्कम प्रदान करणाऱ्या बँकेला असे म्हणतात.
- i) प्रदायी बँक ii) बचत बँक
iii) वसुली बँक iv) वरीलपैकी एकही नाही
- त) ग्राहकांच्या वतीने धनादेशाची रक्कम वसूल करणाऱ्या बँकेला असे म्हणतात.
- i) प्रदायी बँक ii) बचत बँक
iii) वसुली बँक iv) कर्ज देणारी व कर्जाची वसुली करणारी बँक
- थ) बँकिंग सेवांचा लाभ घेणारी कोणतीही व्यक्ती म्हणजे होय.
- i) बँकर ii) दलाल
iii) ग्राहक iv) विश्वस्त

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही पाच प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

[25]

- अ) भारतीय रिझर्व बँकेला असलेले अधिकार थोडक्यात स्पष्ट करा.
- ब) वचन पत्राचा नमुना लिहा.
- क) भारतीय नादारी व दिवाळीखोरी मंडळाबद्दल माहिती लिहा.
- ड) बँकिंग लोकपालाची नियुक्ती आणि कार्यकाळ स्पष्ट करा.
- इ) फिशिंग अँड हँकिंग याबद्दल माहिती सांगा.
- फ) बँकर आणि ग्राहक या संकल्पना स्पष्ट करा.
- य) गहाणाची वैशिष्ट्ये लिहा.

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही पाच प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

[25]

- अ) बँक व्यवसाय नियमन कायदा 1949 ची उद्दिष्टे सांगा.
- ब) वचन पत्राची वैशिष्ट्ये सांगा.
- क) नादारी निराकरण प्रक्रिया थोडक्यात स्पष्ट करा.
- ड) बँकिंग लोकपालाची कर्तव्य सांगा.
- इ) सायबर गुन्हेगारीचे प्रकार सांगा.
- फ) वसुली बँकेची कर्तव्य सांगा.
- य) ऋणको आणि धनको यांच्यातील संबंध स्पष्ट करा.

प्र.4) खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

[10]

- अ) बँक व्यवसायातील सायबर गुन्हेगारीची कारणे सविस्तर स्पष्ट करा.
- ब) प्रदायी बँकेचा अर्थ सांगून प्रदायी बँकेची कर्तव्य व हक्क सविस्तर स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 4

PC2731

[6324]-54

T.Y.B.Com. (SODL)

**306C : BUSINESS LAWS & PRACTICES - III
(2019 Pattern) (Paper - III) (Annual System)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any TEN questions out of TWELVE :

[10×1=10]

- a) What do you mean by “Dutiable Goods”?
- b) What is Input Tax Credit?
- c) What is the full form of GSTN?
- d) What is a fake invoice under GST?
- e) Full form of SEBI.
- f) Define a shareholder
- g) What is a Balance Sheet?
- h) Define the term ‘First Director’.
- i) Mention any one duty of a Company Director.
- j) What is IPC?
- k) What does section 128 of Companies Act 2013 deal with?
- l) Where should a company keep its books of accounts and financial statements?

P.T.O.

Q2) Attempt any FIVE questions out of SEVEN :

[5×5=25]

- a) Discuss the Duties of a Company Auditor.
- b) Explain the stages and methodology of GST-SGST-CGST-IGST with an example.
- c) Explain the major goals of GSTN.
- d) Explain the procedure of Audit by GST Tax Authorities.
- e) Write a short note on Administration of Investor education and protection fund.
- f) Write a short note on voluntary revision of accounts (Section 131).
- g) Write a short note on the remuneration of a Cost Auditor.

Q3) Attempt any FIVE questions out of SEVEN :

[5×5=25]

- a) Explain the three types of Bill of Entry.
- b) Write a short note on IGST.
- c) Explain the role and functions of GST Council.
- d) Give the list of records to be maintained under GST by a GST dealer.
- e) Highlight the major differences between Interim and Final Dividend.
- f) What is the punishment for failing to file financial statements with the company registrar in accordance with sec 137 of Companies Act 2013?
- g) Write Short note on Resignation and giving special notice by an Auditor.

Q4) Attempt any ONE question out of TWO :

[1×10=10]

- a) Discuss the qualifications and disqualifications of a Cost Auditor.
- b) Discuss the role and duties of Directors.

Total No. of Questions : 4]

PC2731

[6324]-54

T.Y.B.Com. (SODL)

306C : BUSINESS LAWS & PRACTICES - III

(2019 Pattern) (Paper - III) (Annual System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास/

/एकूण गुण : 70

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालील बारा प्रश्नांपैकी कोणत्याही दहा प्रश्नांची उत्तरे द्या.

[10×1=10]

- अ) ड्यूटीएबल वस्तू (Dutiable Goods) म्हणजे काय?
- ब) 'इनपुट टॅक्स क्रेडिट' म्हणजे काय?
- क) GSTN चे पूर्ण रूप लिहा.
- ड) GST अंतर्गत नकली चलन काय असते?
- इ) SEBI चे पूर्ण रूप लिहा.
- फ) शेअरधारकाची परिभाषा लिहा.
- य) ताळेबंद म्हणजे काय?
- र) 'प्रथम संचालक' (First Director) संज्ञेची व्याख्या लिहा.
- ल) कंपनीच्या संचालकाचे कोणतेही एक कर्तव्य लिहा.
- व) IPC हे काय आहे?
- त) कंपनी अधिनियम 2013 च्या कलम 128 कशा संबंधी आहे?
- थ) कंपनीने आपली लेखा पुस्तके आणि वित्तीय विवरणे कोठे ठेवावीत?

प्र.2) खालील सात प्रश्नांपैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[5×5=25]

- अ) कंपनीच्या लेखापरीक्षकाचे कर्तव्यांची चर्चा करा.
- ब) GST-SGST-CGST-IGST च्या टप्प्यांचे आणि पद्धतीचे वर्णन उदाहरणासह स्पष्ट करा.
- क) GSTN चे मुख्य ध्येय स्पष्ट करा.
- ड) GST कर अधिकाऱ्याद्वारे लेखापरीक्षणाची प्रक्रियेचा स्पष्ट करा.
- इ) 'निवेशक शिक्षण आणि संरक्षण कोष' प्रशासनावर टीप लिहा.
- फ) 'स्वेच्छा लेखा परिष्करण' (कलम 131) (Voluntary revision of accounts (Section 131) वर टीप लिहा.
- य) 'परीव्यय लेखापरीक्षकाचे वेतन' यावर टीप लिहा.

प्र.3) खालील सात प्रश्नांपैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[5×5=25]

- अ) बिल ऑफ एन्ट्री चे तीन प्रकार स्पष्ट करा.
- ब) IGST वर टीप लिहा.
- क) GST परिषदेची भूमिका आणि कार्ये स्पष्ट करा.
- ड) GST व्यापाऱ्याने GST अंतर्गत ठेवल्या जाणाऱ्या कागदपत्रांची यादी लिहा.
- इ) अंतरिम आणि अंतिम लाभांश यातील प्रमुख फरक स्पष्ट करा.
- फ) कंपनी कायदा 2013 च्या कलम 137 नुसार कंपनी रजिस्ट्रारकडे आर्थिक विवरण दाखल करण्यात अयशस्वी झाल्यास दंड काय आहे?
- य) 'लेखापरीक्षकाने त्याचा राजीनामा आणि विशेष सूचना देणे' यावर टीप लिहा.

प्र.4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

[1×10=10]

- अ) परीव्यय लेखापरीक्षकाची पात्रता आणि अपात्रता यावर चर्चा करा.
- ब) संचालकाची भूमिका आणि कर्तव्ये यावर चर्चा करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PC2732

[6324]-55

[Total No. of Pages : 3

T.Y. B.Com. (SODL)

306 E : COST AND WORKS ACCOUNTING - III

(2019 Pattern) (Annual System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) A) Fill in the blanks (Any Five) : [5]

- a) Contribution is equal to _____.
 - i) Sales - cost of sales
 - ii) Sales - cost of production
 - iii) Sales - variable cost
 - iv) Sales - fixed cost
- b) Flexible budget is also known as _____ budget.
 - i) Variable
 - ii) Fixed
 - iii) Cash
 - iv) Sales
- c) Variable cost change _____ with change in output.
 - i) Proportionately
 - ii) Industry
 - iii) Inversely
 - iv) Indirect
- d) Sales budget is a _____.
 - i) Expenditure budget
 - ii) Functional budget
 - iii) Master budget
 - iv) None of these
- e) MIS helps in decision analysis which is the type of typical decision _____.
 - i) Make or Buy
 - ii) Use of alternative material
 - iii) Selection of production
 - iv) All of the Above

P.T.O.

- f) Standard cost implies _____.
 i) predetermined cost for a period
 ii) incurred cost
 iii) conversion cost
 iv) incremental cost
- g) The Cost Auditor prepares _____ before the cost audit.
 i) Cost Audit Report ii) Cost Audit Program
 iii) Checklist iv) Working Papers

B) Match the pairs [5]

Group A	Group B
a) Variable Cost	i) Driven by Competitor's Price
b) Key Factor	ii) Cost Audit
c) CAS- 6	iii) Material Cost
d) Verification of the correctness of cost accounts	iv) Marginal Cost
e) Competitive Based Pricing	v) Limiting Factor

Q2) Attempt any 5 questions out of 7 : [5×5=25]

- a) What are fixed cost and variable cost?
- b) Explain the features of uniform costing.
- c) What are the objectives of the budgetary control system?
- d) Write a short note on employee cost.
- e) Briefly explain the limitations of job costing.
- f) The following data are available from the records of a company:
 Sales Rs. 60,000; Variable Cost Rs. 30,000; Fixed Cost Rs. 15,000.
 You are required to:
 Calculate the P/V Ratio, Break-Even Point in Rupees, and Margin of Safety at this level.
- g) From the following information, calculate the break-even point in units and sales value:

Total fixed cost	Output	=	30,000 units;
Selling price per unit		=	Rs. 30
Variable cost per unit		=	Rs. 20
Total Fixed Cost		=	Rs. 20,000.

Q3) Attempt any 5 questions out of 7 :

[5×5=25]

- a) Explain the advantages of budgetary control system.
- b) Explain elements of supply chain management.
- c) Explain the limitations of standard costing.
- d) Write a short note on the skimming price policy.
- e) Explain the difference between cost and financial audit.
- f) Compute material cost variance for an output of 200 units from the information given below:

Standard quantity = 3 kg. per unit of output

Standard price = Rs. 2 per kg.

Actual quantity consumed = 550 kg.

Actual price = Rs. 3 kg.

- g) Standard wage rate is Rs. 2 per hour and standard time is 10 hours. But actual wage rate is Rs. 2.25 per hour and actual hours used are 12 hours. Calculate Labour cost variance.

Q4) Attempt any 1 question out of 2 :

[1×10=10]

- a) S. K. Brothers wishes to approach the bankers for a temporary overdraft facility for the period from October 2023 to December 2023. During the period of this period of these three months, the firm will be manufacturing mostly for stock. You are required to prepare a cash budget for the above period.

Month	Sales (Rs.)	Purchases (Rs.)	Wages (Rs.)
August	3,60,000	2,49,600	24,000
September	3,84,000	2,88,000	28,000
October	2,16,000	4,86,000	22,000
November	3,48,000	4,92,000	20,000
December	2,52,000	5,36,000	30,000

- i) 50% of credit sales are realized in the month following the sales and the remaining 50% in the second following.
 - ii) Creditors are paid in the month following the month of purchase.
 - iii) Estimated cash as of 1-10-2023 is Rs. 50,000.
- b) Explain the advantages and disadvantages of cost audit.

x x x

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PC2733

[Total No. of Pages : 5

[6324]-56

T.Y.B.Com. (SODL)

306G : BUSINESS ENTREPRENEURSHIP - III

(2019 Pattern) (Annual System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Multiple choice questions (Any Ten out of Twelve) :

[10×1=10]

- a) Organizational behavior is the organizations study of _____.
 - i) Human
 - ii) Human behavior
 - iii) Employees
 - iv) Employer
- b) _____ is the structural relationship between the various functions in an organisation.
 - i) Management
 - ii) Organization
 - iii) behavior
 - iv) Leadership
- c) An entrepreneurial personality trait does not include any of the following _____ traits.
 - i) Acceptance of risk
 - ii) Innovation
 - iii) Decision making ability
 - iv) Selfishness
- d) Five Factors theory developed by _____ and his colleagues.
 - i) Goldberg
 - ii) Eysenck
 - iii) Cottel
 - iv) None of these.
- e) _____ started Nykaa Company at the age of 40.
 - i) Aadar Poonawala
 - ii) Shri Shiv Nadar
 - iii) Falguni Nair
 - iv) Kiran Mazumdar Shaw
- f) To do a great work requires _____.
 - i) Group
 - ii) Entrepreneurs
 - iii) Business
 - iv) Employment generation

P.T.O.

- g) _____ stress is positive stress.
- i) EU stress
 - ii) Acute stress
 - iii) Chronic stress
 - iv) Severe stress on order
- h) _____ is the world's most popular audio-visual distribution channel?
- i) YouTube
 - ii) Facebook
 - iii) Website
 - iv) All of these
- i) In an organization _____ is an important component of that organization?
- i) Workers
 - ii) Labour
 - iii) Leader
 - iv) Supplier
- j) The supporting model is based on _____ of the following.
- i) On leadership.
 - ii) On authority
 - iii) On money
 - iv) None of these
- k) An effective means of instilling motivation and confidence in employees is _____
- i) Motivation
 - ii) Organization
 - iii) Planning
 - iv) Messaging
- l) Which of the following is not a correct type of entrepreneurial stress?
- i) Conflict stress
 - ii) Acute stress
 - iii) Chronic stress
 - iv) Severe stress on order

Q2) Attempt any 5 questions out of 7 :

[5×5=25]

- Explain the importance of organizational behavior.
- Explain Eysenck's qualitative theory.
- Explain the classification of group work.
- Explain the types of entrepreneurial group dynamics.
- Explain the benefits of vocational training.
- Write a note on 'Work Appraisal'.
- Explain the new 4 P's of digital Marketing.

Q3) Attempt any 5 questions out of 7 :

[5×5=25]

- a) Write a note on 'Organizational Behavior Model'.
- b) Write a note on 'Personality Development'.
- c) Explain Goldberg's major five factor theory.
- d) Explain the group formation process.
- e) Explain the causes of stress in the organization.
- f) Explain conflict management strategies.
- g) Explain the types of digital marketing.

Q4) Attempt any 1 question out of 2 :

[1×10=10]

- a) Define organizational behavior? Explain the need and importance of organizational behavior.
- b) What is digital marketing? Explain in detail the major components of digital. marketing.

Total No. of Questions : 4]

PC2733

[6324]-56

T.Y.B.Com. (SODL)

306G : BUSINESS ENTREPRENEURSHIP - III

(2019 Pattern) (Annual System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास/

[एकूण गुण : 70]

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) बहुपर्यायी प्रश्न. (कोणत्याही 10)

[10×1=10]

- अ) संघटनात्मक वर्तन म्हणजे संस्थेतील चा अभ्यास होय.
i) मानवी ii) मानवी वर्तन
iii) कर्मचारी iv) नियोक्ता
- ब) एखाद्या उपक्रमातील विविध घटकांमध्ये असणाऱ्या रचनात्मक संबंध म्हणजे..... होय.
i) व्यवस्थापन ii) संघटन
iii) वर्तन iv) नेतृत्व
- क) उद्योजकीय व्यक्तिमत्त्वाच्या वैशिष्ट्यांमध्ये खालीलपैकी वैशिष्ट्यांचा समावेश होत नाही.
i) जोखिम स्वीकारणे ii) नवनिर्मिती
iii) निर्णय क्षमता iv) स्वार्थ
- ड) पंचघटक सिद्धांत आणि त्यांच्या सहकाऱ्यांनी विकसित केला आहे.
i) गोल्डबर्ग ii) आयझॅक
iii) कॉटेल iv) यापैकी नाही
- इ) यांनी 40 व्या वर्षी नायका कंपनी सुरू केली.
i) आदर पूनावाला ii) श्री शिव नादर
iii) फाल्गुनी नायर iv) किरण मुजुमदार शॉ
- फ) एखादे मोठे कार्य करण्यासाठी आवश्यकता असते.
i) समूहाची ii) उद्योजकांची
iii) व्यवसायाची iv) रोजगार निर्मिती
- य) ताण हा सकारात्मक ताण आहे.
i) इयू ताण ii) तीव्र ताण
iii) जुनाट ताण iv) क्रमावर तीव्र ताण
- र) हा जगातील सर्वात लोकप्रिय असलेला दृक-श्राव्य चित्रफीत विपणाचा मार्ग आहे.
i) युट्युब ii) फेसबुक
iii) वेबसाईट iv) यापैकी सर्व

- ल) संघटनेमध्ये हा त्या संघटनेचा महत्वाचा घटक असतो.
- i) कामगार ii) मजुर
iii) नेता iv) पुरवठादार
- व) सहाय्यक मॉडेल खालीलपैकी आधारित आहे.
- i) नेतृत्वावर ii) अधिकारावर
iii) पैशावर iv) यापैकी नाही
- त) कर्मचाऱ्यांमध्ये स्फूर्ती व विश्वास निर्माण करण्याचे प्रभावी साधन म्हणजे होय.
- i) अभिप्रेरणा ii) संघटन
iii) नियोजन iv) संदेशवहन
- थ) उद्योजकीय ताणाचा खालीलपैकी कोणता योग्य प्रकार नाही ?
- i) संघर्ष ताण ii) तीव्र ताण
iii) जुनाट ताण iv) क्रमावर तीव्र ताण

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही पाच प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

[5×5=25]

- अ) संघटनात्मक वर्तनाचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- ब) आयझेंक यांचा गुणतत्त्व सिद्धांत स्पष्ट करा.
- क) समूह कार्याचे वर्गीकरण स्पष्ट करा.
- ड) उद्योजकता समूह गतीशीलतेचे प्रकार स्पष्ट करा.
- इ) व्यावसायिक प्रशिक्षणाचे फायदे स्पष्ट करा.
- फ) 'कार्य मूल्यांकन' यावर टीप लिहा.
- य) डिजिटल विपणाचे नवीन 4P's स्पष्ट करा.

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही पाच प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

[5×5=25]

- अ) 'संघटनात्मक वर्तन प्रारूप/मॉडेल' यावर टीप लिहा.
- ब) व्यक्तिमत्त्व विकास यावर टीप लिहा.
- क) गोल्डबर्ग यांचा प्रमुख पंचघटक सिद्धांत स्पष्ट करा.
- ड) समूह रचना प्रक्रिया स्पष्ट करा.
- इ) संघटनेतील ताणाची कारणे स्पष्ट करा.
- फ) संघर्ष व्यवस्थापनाची धोरणे स्पष्ट करा.
- य) डिजिटल विपणनाचे प्रकार स्पष्ट करा.

प्र.4) खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

[1×10=10]

- अ) संघटनात्मक वर्तनाचा अर्थ सांगून, त्याची गरज व महत्त्व स्पष्ट करा.
- ब) डिजिटल विपणन म्हणजे काय? डिजिटल विपणनाचे प्रमुख घटक सविस्तर स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PC2734

[Total No. of Pages : 6

[6324]-57

T.Y.B.Com. (SODL)

306H : MARKETING MANAGEMENT - III

(2019 Pattern) (Annual System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Attempt any Ten out of Twelve from the following :

[10]

- a) Efforts, planning, aims and evaluation of human resource is called as marketing _____.
 - i) Control
 - ii) Auditing
 - iii) Environment
 - iv) Management
- b) The tools used to provide complete information give customers about your goods and services are _____.
 - i) Advertising work
 - ii) The nature of the advertising
 - iii) Scope of adverting
 - iv) Media of advertising
- c) _____ is a soul of advertisement.
 - i) Media
 - ii) Design
 - iii) Message
 - iv) Printing Art
- d) Hunger, thirst, rest, sleep are included, in _____ motivation.
 - i) Social
 - ii) Primary
 - iii) Physical
 - iv) Psychological
- e) Marketing _____ is a directive process which directs all activities in marketing.
 - i) Auditing
 - ii) Environment
 - iii) Management
 - iv) Control

P.T.O.

- f) E-advertisement are more _____ than all other types of advertisement.
- i) Beneficial
 - ii) Expensive
 - iii) faster
 - iv) Broad
- g) In service marketing after sales service, quality service, business service and research development etc., are part of _____.
- i) Product oriented components
 - ii) Person oriented components
 - iii) Quality oriented components
 - iv) Industry group components
- h) The head office of standard council of advertising in India is in _____.
- i) Delhi
 - ii) Mumbai
 - iii) Pune
 - iv) Kolkata
- i) _____ are depend on use of internet and modern technology.
- i) Press media
 - ii) Magazines
 - iii) Social media
 - iv) Website
- j) Television is _____ medium of advertisement.
- i) Printed
 - ii) Visual
 - iii) Audiovisual
 - iv) External
- k) Kirloskar, Godrej & Tata are example of _____ brand.
- i) Corporate brand
 - ii) Multi brand
 - iii) Personal brand
 - iv) Range brand
- l) Some of social media, which give platform to earn more money independently are called as _____
- i) Self media
 - ii) Income media
 - iii) Print media
 - iv) Exchange media

Q2) Attempt any Five out of Seven from the following:

[25]

- a) Explain the Role of Advertising in Modern Business.
- b) Write a Short Notes on Positive Emotional Approach.
- c) Explain the Ethics in Advertising.
- d) What are the Types of Brand?
- e) What are the Challenges faced in Service Marketing?
- f) Explain the Developing Advertising Strategy.
- g) Explain the Characteristics of Marketing Audit.

Q3) Attempt any Five out of Seven from the following:

[25]

- a) Explain the Functions of Advertising in details.
- b) How to Create message of Advertising?
- c) Write a short note on Advertising council of India.
- d) Explain the Brand management Process.
- e) Explain the 7 Ps concept of Service Marketing.
- f) Explain the Principles of Design.
- g) Explain the Various Social Media Marketing.

Q4) Attempt any One out of Two from the following:

[10]

- a) Describe the difference between B2B and B2C Services.
- b) Explain the effects of Advertising on Consumer Prices.

Total No. of Questions : 4]

PC2734

[6324]-57

T.Y.B.Com. (SODL)

306H : MARKETING MANAGEMENT - III

(2019 Pattern) (Annual System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास/

[एकूण गुण : 70]

- सूचना :-
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
 - 2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) खालील बारापैकी कोणतेही दहा प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) विपणनासाठी केले जाणारे प्रयत्न, नियोजन, ध्येये आणि मनुष्यबळ यांचे परिक्षण विपणन होय.
i) नियंत्रण	ii) अंकेक्षण
iii) पर्यावरण	iv) व्यवस्थापन
- ब) ग्राहकांना आपल्या वस्तू आणि सेवा यांची परिपूर्ण माहिती देण्यासाठी वापरली जाणारी साधने म्हणजेच होय.
i) जाहिरातीचे काम	ii) जाहिरातीचे स्वरूप
iii) जाहिरातीची व्याप्ती	iv) जाहिरातीचे माध्यमे
- क) जाहिरातीचा आत्मा म्हणजे होय.
i) माध्यमे	ii) आकृती
iii) संदेश	iv) मुद्रण कला
- ड) भूक, तहान, विश्रांती, झोप यांचा प्रेरणांमध्ये अंतर्भाव होतो.
i) सामाजिक	ii) प्राथमिक
iii) भौतिक	iv) मानसिक
- इ) विपणन ही विपणनामध्ये चालणाऱ्या सर्व गोष्टींना दिशा देणारी प्रक्रिया आहे.
i) अंकेक्षण	ii) पर्यावरण
iii) व्यवस्थापन	iv) नियंत्रण

- फ) इतर सर्व प्रकारच्या जाहिरातींच्या तुलनेत ई-जाहिराती जास्त आहेत.
- i) फायद्याच्या ii) खर्चिक
iii) वेगवान iv) व्यापक
- य) सेवा विपणनात विक्रीयोत्तर सेवा, गुणवत्ता सेवा, व्यापारी सेवा आणि संशोधन विकास इत्यादीचा समावेश या घटकांमध्ये केला जातो.
- i) उत्पादनाभिमुख घटक ii) व्यक्तीभिमुख घटक
iii) गुणवत्ताभिमुख घटक iv) उद्योग समूह घटक
- र) भारतीय जाहिरात प्रमाणक परिषदेचे मुख्य कार्यालय येथे आहे.
- i) दिल्ली ii) मुंबई
iii) पुणे iv) कोलकाता
- ल) ही इंटरनेट व आधुनिक तंत्रज्ञानाच्या वापरावर अवलंबून असतात.
- i) छापील माध्यमे ii) नियतकालिके
iii) सामाजिक माध्यमे iv) वेबसाइट
- व) दूरदर्शन हे जाहिरातीचे माध्यम आहे.
- i) छापील ii) दृक
iii) दृकश्राव्य iv) बाह्य
- त) किलोस्कर, गोदरेज आणि टाटा हे ब्रँडची उदाहरणे आहेत.
- i) कॉर्पोरेट ब्रँड ii) मल्टी ब्रँड
iii) वैयक्तिक ब्रँड iv) रेंज ब्रँड
- थ) सामाजिक माध्यमांपैकी काही माध्यमे व्यावसायिक संस्थांना किंवा व्यक्तींना जास्तीत जास्त पैसे मिळविण्याचे स्वतंत्र व्यासपीठ उपलब्ध करून देतात, त्यांना असे म्हणतात.
- i) स्व-निर्मित माध्यमे ii) उत्पन्न माध्यमे
iii) छापील माध्यमे iv) देवाण-घेवाण माध्यमे

प्र.2) खालील सातपैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[25]

- अ) आधुनिक व्यवसायात जाहिरातीची भूमिका स्पष्ट करा.
- ब) टीप लिहा : सकारात्मक भावनिक दृष्टिकोन.
- क) जाहिरातीतील नैतिकता स्पष्ट करा.
- ड) चिन्हांकनाचे प्रकार काय आहेत?
- इ) सेवा विपणनासमोरील कोणती आव्हाने आहेत?
- फ) विकसनशील जाहिरात व्यूहरचना स्पष्ट करा.
- य) विपणन अंकेक्षणाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

प्र.3) खालील सात पैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[25]

- अ) जाहिरातीची कार्ये सविस्तर स्पष्ट करा.
- ब) जाहिरातीचा संदेश कसा तयार करायचा ?
- क) टीप लिहा : अॅडव्हर्टायझिंग कौन्सिल ऑफ इंडिया.
- ड) चिन्हांकन व्यवस्थापन प्रक्रिया स्पष्ट करा.
- इ) सेवा विपणनाच्या 7P's संकल्पना स्पष्ट करा.
- फ) आकृतीची (Design) तत्वे स्पष्ट करा.
- य) वेगवेगळ्या सामाजिक माध्यमांचे विपणन स्पष्ट करा.

प्र.4) खालील दोनपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) B2B आणि B2C सेवांमधील फरकाचे वर्णन करा.
- ब) ग्राहकांच्या किंमतींवर जाहिरातींचा होणारा परिणाम स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 4

PC2735

[6324]-58

T.Y.B.Com. (SODL)

306 K : INSURANCE, TRANSPORT AND TOURISM - III

(2019 Pattern) (Annual System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any ten out of twelve from the following questions : **[10×1=10]**

- a) What is customer Ethical Behavior?
- b) Define Risk Management.
- c) What is meant by underwriting?
- d) What is guaranteed issue insurance?
- e) Define Insurance Market.
- f) What are Reinsurers?
- g) Who is the Surveyor?
- h) Define Insurance Ombudsman.
- i) Write full form of IRDA.
- j) Define Foreign direct investment.
- k) What is Tour Package.
- l) Define Tour Marketing.

P.T.O.

Q2) Attempt any five out of Seven from the following : **[5×5=25]**

- a) State the principles of underwriting.
- b) State the challenges of privatization of insurance in India.
- c) Which documents are required for foreign tour?
- d) Describe the types of tour packages.
- e) Write a short note on career in Tour Marketing.
- f) Explain the objective of IRDA.
- g) Explain the importance of foreign direct investment.

Q3) Attempt any five out of Seven from the following : **[5×5=25]**

- a) Which factors are affecting the tour packages formulation.
- b) State the functioning of Right To Information related to insurance.
- c) Explain the Different types of Insurance customers.
- d) Write a short note on 'Future of Insurance Business in India'.
- e) Explain the benefits of the Tour brochure.
- f) Explain the Concept of the Market Segmentation.
- g) Write a short note on career in Tour Guiding.

Q4) Attempt any one out of two from the following : **[1×10=10]**

- a) Describe the tourist buying behavior and the role of tour operator in details.
- b) Discuss the challenges and future of insurance business in India.

Total No. of Questions : 4]

PC2735

[6324]-58

T.Y.B.Com. (SODL)

306 K : INSURANCE, TRANSPORT AND TOURISM - III

(2019 Pattern) (Annual System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास/

/एकूण गुण : 70

- सूचना :-
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
 - 2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) खालील प्रश्नातून बारापैकी कोणत्याही दहा प्रश्न सोडवा.

[10×1=10]

- अ) ग्राहकांचे नैतिक वर्तन म्हणजे काय?
- ब) जोखीम व्यवस्थापन म्हणजे काय?
- क) हमी/उत्तरदायित्व म्हणजे काय?
- ड) हमी विमा म्हणजे काय?
- इ) विमा बाजार म्हणजे काय?
- फ) पुनर्विमा कर्ता म्हणजे काय?
- य) सर्वेक्षक कर्ता कोण असतो?
- र) विमा लोकपाल व्याख्या लिहा.
- ल) IRDA चे पूर्ण स्वरूप लिहा.
- व) प्रत्यक्ष परदेशी गुंतवणूक व्याख्या लिहा.
- त) पर्यटन पॅकेज म्हणजे काय?
- थ) पर्यटन विपणनाची व्याख्या लिहा.

प्र.2) खालील सातपैकी कोणतेही पाच प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

[5×5=25]

- अ) उत्तरदायित्वाची तत्वे लिहा.
- ब) भारतातील विम्याच्या खाजगीकरणातील आव्हाने सांगा.
- क) परदेश दौऱ्यासाठी कोणती कागदपत्रे आवश्यक आहेत?
- ड) पर्यटन पॅकेजचे प्रकार सांगा.
- इ) पर्यटन विपणन यावर टीप लिहा.
- फ) IRDA चे उद्दिष्ट स्पष्ट करा.
- य) थेट परकीय गुंतवणुकीचे महत्त्व स्पष्ट करा.

प्र.3) खालील सातपैकी कोणतेही पाच प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

[5×5=25]

- अ) कोणत्या घटकांचा पर्यटन पॅकेज तयार करण्यावर परिणाम होतो.
- ब) विम्याशी संबंधित माहिती अधिकाराचे कार्य लिहा.
- क) विमा ग्राहकांचे विविध प्रकार लिहा.
- ड) भारतातील विमा व्यवसायाचे भविष्य-टीप लिहा.
- इ) पर्यटन माहिती पत्रकाचे फायदे लिहा.
- फ) विपणन विभाजन संकल्पना स्पष्ट करा.
- य) पर्यटन मार्गदर्शन टीप लिहा.

प्र.4) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न लिहा.

[1×10=10]

- अ) पर्यटकांच्या खरेदीच्या वर्तनाचे आणि पर्यटन ऑपरेटरच्या भूमिकेचे तपशीलवार वर्णन करा.
- ब) भारतातील विमा व्यवसायातील आव्हाने आणि भविष्याबद्दल चर्चा करा.

